13 ŞUBAT 1976 BEŞ LİRA

Sebil

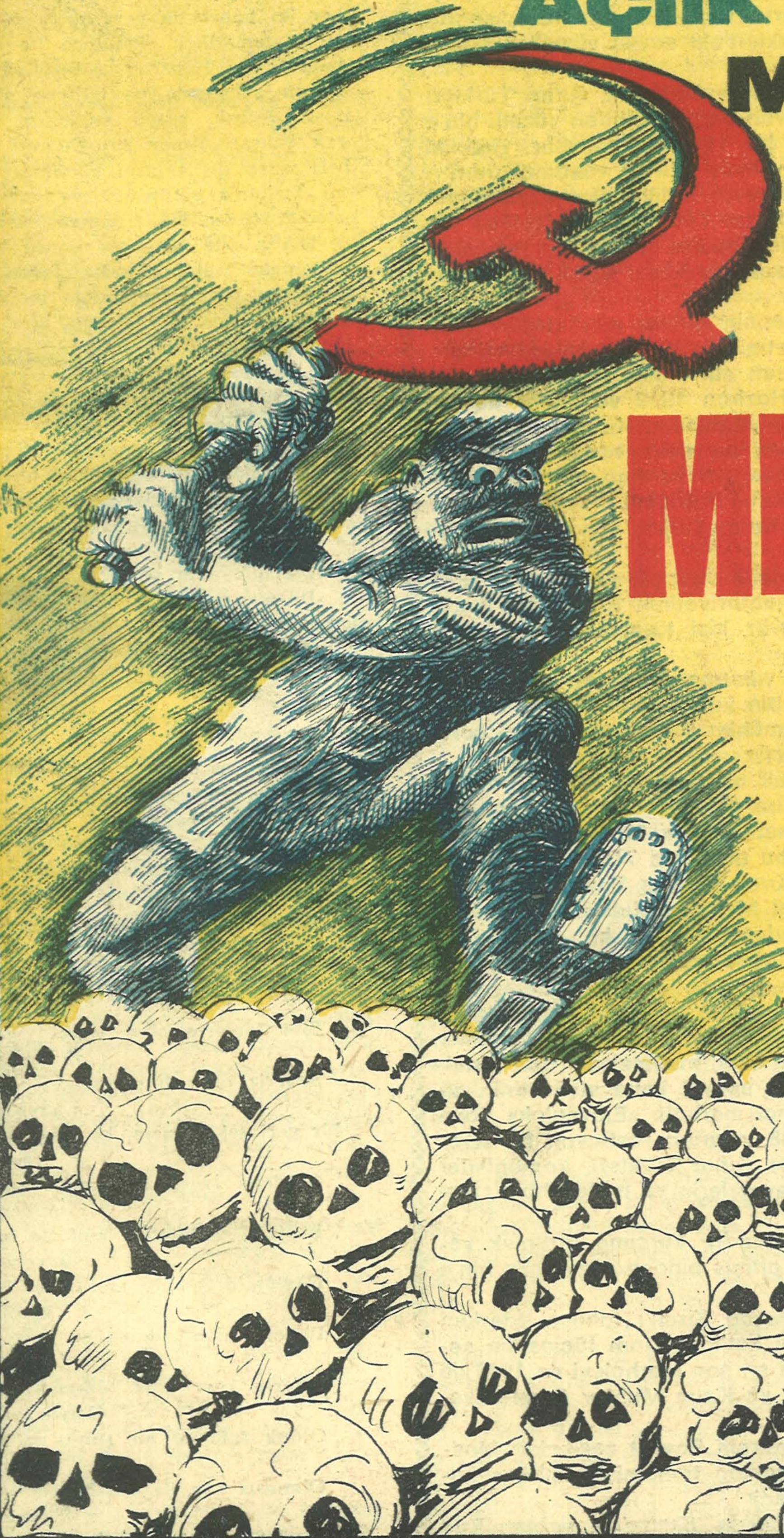

Siyasî, Edebî, Tarihî
HAFTALIK GAZETE

herşey Hak için

Sahib ve Başyazar
KADİR MISIROĞLU

Sürgündeki Kırımlıların Vatanlarına Dönmeleri için Açlık Grevi Yapan M. CEMİLOĞLU

MOSKOF MEZÂLİMİNİN KURBANI OLDU..

KIRIM'IN SON ŞEHİDİ

TALİHSİZ BİR ÜLKE

Bugün Türk-İslâm beldeleri arasında Kırım'dan daha tâlihsiz bir ülke mevcut değildir. Gerçekten Moskof'un kahır ve zulmü altında inleyen pek çok ırkdaş ve dindaşımız vardır. Fakat bunlar, tarihin en müstebid idâresi olan komünizmin, doğup büyüdükleri vatanlarını kan ve ateş deryâsı hâline getirmiş bulunmasına rağmen, yerlerinden yurtlarında topyekûn tehcir edilmiş değildirler. Gerçi hemen hepsinde kitlevî sürgünler olmuş fakat halkın büyük ekseriyeti yine de yerinde kalmıştır. Etten koparılan tırnaklar gibi dayanılmaz acılarla doğup büyüdüğü, asırlarca sâhibi ve hâkimi olduğu topraklardan topyekûn sökülüp çıkarılmak felâketi, bunlar arasında sâdece Kırım Türkleri'nin başına gelmiştir. O kadar ki; bugün Kırım'da bir tek Türk dahi mevcut değildir.

Burasını stratejik sebeplerle bir Moskof üssülharekesi hâline getiren komünistler, yerli halkı evvelâ parti parti yok ederek azaltmışlar, bilâhare de topyekûn sürgüne gönderek yerlerine Slav ayılarını yerleştirmişlerdir!

Kırım Türkleri Rus knezlerine hükmeden eski Altınordu Devleti'nin bugünkü bahdsız torunlarıdırlar. Dünya lügatlarının hemen hepsinde «esir» mânâsında kullanılan «Slav» Irkı'nın devlet ve siyâset hayâtında muallim ve mürebbileridirler. Tarihleri Slavlara karşı kazanılmış şan ve şereflerle doludur. Fakat bugün asırlarca hükmettikleri, mürüvvet ve müsâmahaları altında yaşattıkları Slavların kahır ve zulmü altında inlemektedirler.

KALB SEKTESINDEN ÖLEN RUS GENERALLERİ

Moskof idâresine geçtiği zaman nüfusu milyonları aşan Kırım Türkleri'nden bugün, birkaç bin kişilik küçük bir azınlık mevcuttur. Bunlar, Sibirya'da, sürgünde yaşamaktadırlar. Stalin'den sonra başlayan sûri gevşemeden cesâret alarak vatanlarına dönmek gibi mâsumâne bir arzu izhar etmişlerdir. Bunu, rejime baş kaldırma telâkki eden Rus idârecileri kendilerini en ağır suçlarla itham ederek toptan askerî mahkemeye sevketmişlerdir. Fakat garîptir ki; bu mahkemenin hepsi de birer Rus generali olan hâkimleri, kısa bir zamanda birer birer kalb sektesinden (!) ölmüşlerdir. Ölenin yerine gelen ve dâvaya devam eden ler de birbirini tâkiben aynı âkıbete uğramışlardır. Zira, bunlar ortada muhâkeme edilecek bir suç bulunmadığını görüyor ve maznunlara yumuşak davranıyorlardı. İşte bu sebepledir ki; gizli Rus Polisince öldürmelere uydurulan en iyi kılıf olan «kalb sektesi» (!..) yoluyla yok edilmişlerdir. Böylece birbirini tâkiben kalb sektesi iddiasıyla yirmiyi, mütecâviz Rus Generali yok edilince sonuncusu Kırım Türkleri'ne gereken cezayı vermiş ve kendi hayatını kurtararak binlerce Kırımlı'yı mahkûm etmiştir.

SON ŞEHİD

Bu sûretle tecziye edilenlerden biri de Mustafa Cemiloğlu idi.

Bundan onbeş yirmi gün önce Fransa'da Katoliklerle Protestanların birlikte çıkardıkları «Bip Snop» adlı haber bülteninde OMSK çalışma kampında, geçen Temmuz ayından beri Kırım Türkleri'nin vatanlarına dönmelerini sağlamak maksadıyla bir Kırım vatanseveri yazarın, açlık grevine girişmiş bulunduğu bildirilmiş ve O'nun hakkında uzun uzun malûmât nakledilmiştir. Mezkûr bültene göre Kırım Türkleri'nin sözcüsü durumunda bulunan Mustafa Cemiloğlu uzun süren açlık grevi sebebiyle son günlerde otuz kiloya, evet yanlış okumadınız otuz kiloya inen bitkin vücûduyla ölümle pençeleşmektedir. Kırım Türkleri'nin vatanlarına dönmelerini sağlamak maksadıyla giriştiği mücâdele yüzünden 1962 yılında tevkif ve habsedilmiştir. Bülten iki Rus ajanı yalancı şâhidin ifâdesiyle habsedilen bu Kırımlı vatansever Türk'ün kurtarılması için hür milletlerin harekete geçmesini dilemekteydi. Ancak bu arzuya Dünya matbuatından çeşitli mevkûteler cevap verdikleri halde Türkiye'de Vietnam edebiyâtı ile meşgûl sol kalemşörlerin sağır kulaklarına hiç bir ses girmemiştir. Aksine geçen gün bu büyük Türk vatanseverinin vefatı haberini veren TRT'ye çatmaktan bile içtinâb etmiyecek derecede yüzsüzlüklerini ortaya koymuşlardır. Bu. Türk İslâm düşmanlığı ve Moskof hayranlığının misallerinden sâdece birini zikredelim:

9 Şubat tarihli Cumhuriyet Gazetesi Mustafa Cemiloğlu'nun vefatına müteallik haberin Türk televizyonunda verilmesinde rahatsız olduğunu ortaya koymakta ve.

«... TV Haber Merkezi dost ve komşu bir ülke ile ilişkilerimizi zedeliyebileceği nitelikteki bu haberlerin yayınlanmasından önce Dış İşleri Bakanlığı'nın görüşünün alınmasında fayda vardır diye reddetti. Ancak Tezkan'ın [illegible] emriyle her iki haber de yayınlandı.

Matematikçi Plouipch ile ilgili haberi, Dış Haberler Şûbesi yayına uygun görmemiş ve bültene almamıştı. Ancak, kaşeli mütercim olarak çalışan Yener Arıoğlu'nun haberi veren dış ajansın bültenini Hami Tezkan'a götürdüğü ve yayınını istediği öğrenildi» demek sûretiyle TRT'yi bile muâheze etmek küstahlığında bulunmaktadır. İnsan bu gazetenin bazan İstanbulda mı yoksa Moskovada'mı neşredildiğini tâyin edemiyecek bir hâle düşmektedir. Şüphesiz sol basında zikrettiğimiz bu misâl bir istisnâ da teşkil etmemektedir.

Ne yapalım ki, şanlı bir geçmişin ardından böyle karanlık günlerin gelmesi de mukaddermiş Kırım Hanlarından Gazi Giray'ın o geçmişi aksettiren meşhur gazelini hep birlikte oüuyalım ve O'nunla birlikte «Düşmen-i dinin kanını su yerine içmenin» iştiyak ve hazırlığı içinde bulunalım. Ammâ önce içimizdeki Moskofların!..

GAZEL

Râyete meyl ederiz kamet-i dilcû yerine
Tûğa dil bağlamışız kâkül-ü hoşbû yerine
Heves-i tir-ü keman çıkmadı dilden aslâ
Nâvek-i-gamze-i dilsûz ebrû verine
Süreriz tiğimizin zevk-u safâsın her dem
Sîm tenlerle olan lezzet-i pehlû yerine
Severiz esb-i hünermend-i sabâ-reftârı
Bir perî şekl sanem, bir gözü âhû yerine
Gerden-i tevsen-i zîbâda kutâs-ı dilbend
Bağladı gönlümüzü zülf ile giysû yerine
Gönlümüz şâhid-i zibây-ı cihâda verdik
Dilber-i mâh ruh-u-yâr-ı perî rû yerine
Seferin cevri çok ümmîd-i vefâsıyla velî
Olduk âşüftesi bir şûh-u cefâcû yerine
Olmuşuz cân ile billâh «Gazâyî» teşne
Kanını düşmen-i dinin içeriz sû yerine

GAZI GIRAY HAN

Kırım'daki Moskof Mezâliminin Blançosu

1873.de Rusya tarafından istilâ edildiği zaman Kırım'ın Türk nüfûsu bir milyon besyüzbin idi. Rusya Hükûmeti'nin siyâseti, Kırım Türkleri'ni kitlevî muhâcerete icbar etti. Bu muhâceret neticesinde XX. Asrın basına doğru Kırım'ı bir milyon ikiyüz bin Türk terketti.

1917'de Kırım'ın besyüz altmısbes bin nüfusu icinde Kırım Türkleri yüzde otuzbes nisbet teskil ediyorlardı. Resmî istatistiğe göre 1939'da bir milyon ikiyüz elli bin nüfusun yalnız ikiyüz bini. hakikatte ise ücyüz bini Kırım Türkleri idi.

Sovyetler'in Kırım'da yaptıkları topyekün tehcirden sonra 1965 yılında sürgündeki Kırım Türkleri'nin sayısı yüzelli bin tahmin olunuyordu.

Umûmî netice olarak sunu söylivebiliriz ki: Kırım Türkleri 1783'den 1956 yılına kadar bir milyon besyüz binden yüzelli bin'e düşmüştür. Bugün Kırım'da tek bir Türk kalmamıstır. Halbuki millî hudutları haricinde iki milyon Kırım Türk'ü yasamaktadır.

Elde mevcut ve inkârı kabil olmayan deliller Sovyet hükûmetinin 1920'den 1944 yılına kadar Kırım Türk'ünün sistematik bir sûretle imhaya calıstığını. 1944'de yapılan kitlevî ve topyekün tehcir ise bu katliam siyâsetinin son perdesini teskil ettiğini isbat etmektedir.

Kırım'daki sovyet imha siyasetinin birinci merhalesini 1920 yılı teskil eder Bu yıl Kırım'da yetmisbin Kırım'lı öldürülmüstür. İkinci merhale bolsevikler tarafından sun'i sûrette yaratılan açlıktır ki; Kasım 1921 de baslar, Haziran 1922 ve kadar devam eder. Kırım'daki kâfi miktarda olan mahsûlün Kırım hâricine çıkarılması neticesinde vücûde gelen bu açlık esnasında hariçten İtalya Kızılhaçı tarafından gönderilen yardım reddedilmis ve Türkiye'den gönderilen hububat Kırım hâricine sevkedilmistir. Bu siyâset neticesinde, altmısbin Kırım Türk'ü olmak üzere açlıktan yüzbin Kırım'lı ölmüstür.

Kırım'daki Sovyet imha siyâsetinin ücüncü merhalesini 1928 senesi teskil eder. Bu yıl Kırım muhtariyetinin tasfiyesine karşı ayaklanan Kırımlı'lardan ücbinbesyüz kisi kısmen öldürülmüş. kısmen ise sürülmüstür.

Dördüncü merhale 1929-1930 yıllarının mecburî kollektivize devrine rastlar. Bu merhalede kırkbin kırımlı Ural Bölgesi'yle Sibirya'ya sürülmüstür ki; bunların mühim bir kısmı sürgün sartlarına dayanamıyıak mahvolmuslardır.

Bir taraftan kollektivizenin tabiî bir neticesi, diğer taraftan Kırım'da istihsal edilen ziraî ve saire maddelerin yağma edercesine toptan müsâdere ve ihrâcı neticesinde 1933-1934 de yeni bir açlık felâketi bas gösterdi ki; bu da Kırım Türkleri'nin faciasında besinci merhale sayılabilir. Kırım Muhtar Sovyet Cumhuriyetinin Merkezî İcra Komitesi Reisi Mehmed Kulay bu münâsebetle Moskova'yı resmen ittiham ederek demisti ki:

«— Kırım yağma ediliyor ve açlığa maruz ahalisine ekmek verilmiyor!»

1931-1936 yıllarında dine karsı açılan umûmî sefer, câmilerin cebren kapatılması. din ulemâsının imhâ ve sürgün edilmesi, millî münevverlerin de kısmen aynı muâmeleye tâbi tutulması, dilin ve yazının ruslastırılması sovyet imha siyâsetinin altıncı merhalesini teskil eder. Yedinci merhale «Ejovculuk» adıyla mâruf-umûmî terördür. 1937-1938 yıllarına rastlayan bu terör esnasında. diğer milletlerle beraber Kırım Türkleri. komünistler de, dahli olmak üzere, bütün münevverlerini ve mütesebbis zümrelerini kaybetmişlerdir.

Neticede: 1921'den 1941 yılına kadar kursuna dizilmek veya sürülmek sûretiyle Kırım'da yüz altmıs binden yüzvetmis bin'e kadar Kırım Türkü telef olmustur.

1941 yılının sonbaharında kızılordu Kırım'ı tahlive ederken NKVD teskilâtının icrâ ettiği umûmî katliâm Kırım fâciasının sekizinci merhâlesidir. Dokuzuncu ve en son merhaleyi de 1944 de Kırım Türkleri'nin top yekün techiri ve Kırım Muhtar Cumhuriyeti'nin ilgâsı teskil etmektedir.

1941'de Kırım'da elde edilen mahrem Sovyet vesikaları Moskova'nın Kırım Türkleri'ni daha o zaman tamamiyle imhâya karar vermis olduğunu isbat etmektedir.

Sovyet kaynaklarına göre 1959'da Kırım'da yalnız Rus unsuru kalmıs bulunuyordu.

Dr. Edige KRİMAL

Sebil

Hatırat

Karabekir Paşa'ya suikasd

K. Karabekir Paşa

— VII —

KİTAPLARIMI YAKTIRANA

Sende kuvvet varsa, bende de hakikat var.
Kuvvet sistir kalkar, hakikat güneştir doğar!..
Ben korkmam kuvvetten, sen de korkma hakikatten.
Ondan korkanlar ayrılamaz zulüm ve zulmetten...
Halbuki,
Kimde hakikat gördünse sen ondan çok korktun.
Tevkifler yaptın, evleri bastın,
Neydi kastın,
Çok insan astın...?
Tevkif olundum, köşküm basıldı,
Dört çuval evrakım da alındı
Üçbin kitabım gece yakıldı,
Yıllarca peşime hafiye takıldı,
Fakat gördün ki; hiç korkmam ben,
Niçin ya hâlâ sen
Korkuyorsun hakikatten,

«8 ağustos öğleden sonra 2.30'da şu mektubu aldım:

Muhterem Paşa Hazretleri;

Sizin gazetelerle aleyhinde yazdığınız şahslar tarafından, size karşı bir sûikast yapmak teşebbüsünde bulunuyorlar... Vali Bey, konağında dört gece müzâkere ettiler... Bu mesele ile meşgul oluyorlar... Onun için kendinizi muhafaza ediniz!... Kapıdaki sebzecilere ve buna benzer birtakım adamlara dikkat ediniz!... Ve sokakta hiddetinizi mûcip olan şeylere soğuk kanlılığınızı muhafaza ediniz... Bir müddet için kendinizi idare ediniz!... Bu vaziyet, nasıl olursa, gene sizi haberdar ederim... Paşamız!... 7 ağustos 1933)

Bu mektup Kadıköy Postanesine 7'de verilmişti... Bana karşı bir sûikast yapılacağını, düellomuzun ilk gününden beri, birkaç kişiden işitmiştim... Fakat bu bir tahmin neticesi idi... Yalnız son günlerde köşkümün muhasarası sıkılarda idi... Geceleri istasyon birinci mevki kanepeleri üstünde nöbetle yatıyorlardı.. 16 kadar adam aylarca bana tahsis olunmuştu...

Birkaç gün evvel, güyâ kapımın önünden şüpheli bir ermeni geçmiş!. İki sivil polis onu takib ederlermiş... Bu benim kulağıma geldi...

Demek, icabında Ermeniler sûikast yaptı diyebilmek için bir hazırlık!... Herhalde, hükümet ve polis teşkilâtının içinde bazı insanlara karşı, çoğu namuslu insanlardır ki; bu kadar gizli işlerini zamanında ben de haber alabiliyordum...

Bir taraftan bana karşı sûikast hazırlanıyor, diğer taraftan tedhiş hareketi de yapılıyordu.

Meseleyi İsmet Paşa'ya yazmayı en doğru hal buldum... Aynen şöyle yazdım:

«Başvekil İsmet Paşa Hazretlerine...

Erenköy, 9.8.933

Muhterem Paşa Hazretleri... Aldığım bazı şayanı teessür haberler dolayısı ile zâtı biraderilerimi rahatsız etmek zarûretinde kalıyorum... Mesele şudur: Şahsıma karşı bir sûikast tertip olunmaktadır... Bunu bir Ermeni eliyle yaptırmak, veyahut mümkün olmazsa, sûikastı yapan derhal imha olunarak, bunun bir Ermeni olduğunu ilân etmek düşünülüyormuş!...

Şahsıma karşı yapılacak herhangi bir sûikasttan endişe edecek bir fıtratta değilim... Hayatım bunun pek bâriz delilleriyle doludur... Endişem, şudur: Bu sûikastın tahakkuku halinde, efkârı umûmiye, fâil-i hakikileri bulmakta güçlük çekmeyecek ve aksi sedâlar milletimize ve vatanımıza meşûm akıbetler mukadder kılabilecektir.

Acaba bu sûikast işi, İstiklâl Harbi arkadaşlarının yine eskisi gibi samimi olacakları ve birlikte yürüyecekleri hakkında çıkan şayialar üzerine muhtemel bir birlik cephesini bozmak için mi tertip edilmiştir?... Binbir tehlike içinden kurtulabilen vatan ve milletimizin menfur sûikastlerle tehlikeye düşürülmemesi için, nazarı dikkatinizi samimâne celbediyorum... Bu vesile ile ihtiramlarımı takdim ediyorum Paşa Hazretleri... Kâzım Karabekir.»

Ağustosun 11. cuma günü öğleden sonra saat 4.30'da İstanbul Emniyet Müdürü Fehmi Bey, beni Erenköy'deki köşkümde ziyârete geldi... 5.30'a kadar aramızda şu mülâkat oldu... Bana karşı hürmet ve nezâket göstererek, çalışma salonumdaki masamın karşısına oturdu. Sonra kalktı, açık bıraktığı kapıyı kapadı ve oturarak şöyle söyledi:

«— Paşa Hazretleri, zâtı âlinize karşı bazı sûikast dedikoduları şuradan buradan Vali Bey'in kulağına çalınmış... Böyle şeylerin varid olmadığını, sizin gibi memlekete hizmet etmiş âli bir zâta karşı hiç bir kimsenin cür'et edemeyeceğini Vali Bey ve kendi nâmıma, hatta Hükümet-i Cumhuriyeimiz nâmına temine geldim...»

Ben:

«— Bana karşı bir sûikast tertip olunduğunu bizzat haber alarak iki gün evvel Başvekil İsmet Paşa Hazretlerine husûsi bir mektupla bildirmiştim... Demek Vali Bey de bazı şeyler işitmişler... Vali Bey ve siz, Cumhuriyetimiz nâmlarına teminat verdiğinize teşekkür ederim. Esasen Hükümet kuvvetinden istifade olunmadıkça, böyle bir sûikastın yapılamayacağına kanaatim vardır!... Tabii, bu kuvvetten maksadım ne siz, ne de Vali Bey, ve ne de daha yukarı makamlardır!... Çünkü bana karşı bir sûikastı, kabul eden, bunun memleketin felâketine müntehî olacağını düşünemeyecek birkaç sarhoş ile bunlara yardım edecek birkaç düşüncesiz madunlarınız olabilir... Ancak bu gibilerdir ki, bana sûikast için bir ermeni aramak veyahut efkârı umûmiyeye, câninin bir Ermeni olduğu kanaatini verdirecek hazırlıklar yapmak neticesinin ne olacağını, evvelinden düşünemezler...

(Devamı Var)

başyazı

Ecevit'in Dokunulmazlığı

Milletvekillerinin sâhib oldukları teşriî masuniyet yâni dokunulmazlık bir *«imtiyaz»* değildir. Onları sâir vatandaşlardan farklı olarak kanunlara tâbi olmak mükellefiyetinden beri kılmaz. Gerçekten Dünya'nın her yerinde kanun yapıcılarına tanınmış bulunan teşriî masuniyet, sırf teşriî faaliyetlerin rahatça ifâsını sağlamak maksadına bağlıdır. Onun hudutları da bu faaliyetlerin belli olan çerçevesinden ibârettir.

CHP'nin, müstahak olduğu mukâbeleyi görmemesinden dolayı hergün biraz daha mütecâviz hâle gelen ve anarşistlerin kalkanı kesilen sayın lideri, dokunulmazlığın gerçek manâsından bîhaber görünmektedir. Reisicumhur'dan sâde bir vatandaşa kadar CHP'ye muârız bir fiil ve fikir sâhibi her şahıs ve müesseseye hakaret etmekte ve bunu sâhib bulunduğu dokunulmazlığın tabiî bir icâbı saymaktadır. Emrine hazır, istim üzerinde bekleyen anarşistlerin taşkınlıklarından gözdağları ihdas ederek devleti bütün güçleriyle yıldırdığına inanmaktadır.

Hayâtiyetin en belli başlı tezâhürü kendini koruma sevk-i tabiisi (içgüdüsü) dür. Her canlı varlık, kendine karşı vâki tecâvücü def' için bir harekette bulunur. Hâl böyleyken Ecevit'in tecâvüzleri karşısında hareketsiz kalınması akıl ve hafsalaya sığacak bir iş değildir. Bu tecâvüzlerin millî hâkimiyeti, millet nâmına istimâle memur T.B.M.M. bile istisnâ kabul etmeden, kendi rayında bulunmayan her şahıs ve müesseseyi şümûlüne alması dehşet vericidir! Zira, T.B.M.M.'ne hakâret, muhakkak ki, yüce Türk Milleti'ne hakâretin ta kendisidir. Daha dün bu parlemento memleketteki gelişmeleri tâkip edemez. On sene geri kalmıştır.» diyen Ecevit'e gerekli aksülâmelin gösterilmeyişi O'nun yeni tecâvüzlerine imkân bahşetmiştir. Ecevit'in durumunun daha iyi anlaşılması için şahsî bir hâtıramı nakletmeden geçemiyeceğim:

Geçen yıl oğlumla evden çıkmış Beylerbeyi vapur iskelesine doğru gidiyordum. Sabahın çok erken saatleriydi. Etraf henüz aydınlanıyordu. Önümüze bir sokak köpeği çıktı. Köpek, kaçmakla tecâvüz etmek arasında mütereddit idi. Bunu gören oğlum durakladı ve geri çekilmek temâyülü gösterdi. Kendisine:

«— Kaçma!..» dedim. «Kaçarsan kovalıyacaktır. Üstüne git, bak o zaman kendisi kaçacaktır!..»

Oğlum tereddüt geçiriyordu. Biraz daha teşvik ettim. Köpeğin üzerine yürüdü. Köpek bütün sür'atiyle kaçmaya başladı. Kendisine döndüm ve dedim ki:

«— Oğlum!.. Hayatta hasımlarının hepsi bu köpek gibi olacaktır! Kaçarsan kovalayacaklar, kovalarsan kaçacaklardır!..»

Ecevit'in had hudut bilmeden tevâlî eden tecâvüzleri karşısında bu vak'ayı hatırlamaktan kendimi alamıyorum. MC Hükûmetinin enerjik bakanı İsmail Müftüoğlu'nun geçen gün Bütçe görüşmeleri dolayısıyla yaptığı konuşmada Ecevit'in dokunulmazlığının kaldırılması için Meclis Başkanlığı'na başvurulmuş bulunulduğunu beyan etmesi üzerine bu vak'a yeniden aklıma geldi.

TBMM'nin her canlı varlık için tabiî olan kendini koruma sevk-i tabiisi ile Ecevit'in vâki tecâvüzünü sükûtla geçiştirmeyip gerekli aksülâmeli göstermesini aylardan beri bekliyordum. Nihâyet geç de olsa böyle bir hareketin başladığını görmekle müteselliyim. Ancak, Ecevit'in dokunulmazlığı mes'elesi de, Mecliste mahsus tabiriyle *«kadük»* hâline gelen diğer kanunların âkıbetine uğramamalıdır. Bu takdirde ona yeni tecâvüz sahaları açılacağını ve bu son tedbir de yalama olmuş bir vida gibi işe yaramadığı takdirde, tecâvüzün nereye kadar varabileceğini hesab etmek güç değildir.

Devlete sâhip çıkmakta ve Ecevit'inki gibi sırf kanûnî olmayıp fıtrî ve tabiî bulunan «vatandaş dokunulmazlığı» nın korunmasında TBMM bile ihmâlkâr davranırsa iş başa düşecek ve re'sen ihkâk-ı haktan başka bir yol kalmıyacaktır. Bu da, Ecevit'in ekmeğine bir kere daha yağ sürecektir. Zira re'sen ihkâk-ı hak anarşinin ta kendisidir!..

Kadir Mısıroğlu

Sebil

TAHLİL

Kemalist İnkilâbın Fârikaları

I — LÂDİNÎLİK

— 1 —

Kanaatimizce Kemalist İnkılâbın en belli başlı vasfı «lâdinîlik» tir. O derecede ki, bu İnkılâbın muhtevâsında bulunan bütün Batılılaşma hamlelerini, sırf bu vasıf altında inceleyebilmek bile mümkündür. Ancak biz onları muhtelif husûsiyetleri itibâriyle tedkike tâbi tutmaktayız. Bu itibarla «lâdinîlik» başlığı altında Kemalist İnkılâbların her birinin dine taallûk eden veçhelerini inceliyeceğiz. Bu vasfı, niçin «lâiklik» değil de «Lâdînilik» olarak ifâde ettiğimizi ileride yeri geldiğinde etraflıca izah edeceğiz.

Türkler, İslâm'dan evvel de bir çok üstün vasıflarla temâyüz etmişlerdi. Bu yüzden o yüce nizam ve iman için gerçek bir istidât taşımaktaydılar. Halâ bakıyesi ayakta duran «Çin Seddi» nin şahâdeti ile sâbittir ki; İslâm'dan evvel ideolojik bir mesnedden mahrum bulunan Türk satveti, kolay kolay önüne durulmaz bir derecedeydi. İhtiyar Dünya'mızın Ay'dan çekilen resimlerinde beşerî bir eser olarak sâdece bu seddin gözükmesi, onun cesâmeti ve ehemmiyeti hakkında kâfi bir bilgi verir sanırız. Ancak, cihangirlik meyil ve arzularının gerçekleşmesi için kullanılan bu büyük Türk gücü, daha sonra İslam'ın emrine girmiş, ondan sağlanan manevi takviye ile daha da artmıştır. Bu cihangirlik tabii meyli ile İslâm'ın bütün âleme şâmil «cihad rûhu» «Türkler'in İslâm'la kolayca ve âhenkli bir sûrette kaynaşmasını temin etmiştir. Bu yüzdendir ki, Türk Milleti, islâmlaştıktan sonra o güne kadar sâhib olduğu askerî ve siyasî mümtaz mevkii kaybetmemiştir. Bilâkis yeni dâhil olduğu «İslâm Câmiası» içinde çabucak ve kolayca en ön mevkie geçmiştir.

Burada ehemmiyetle tebârüz ettirilmesi gereken bir husus da şudur ki: bizim diyânetimiz ile milliyetimiz arasında bir çatışma mevcud değildir. Bunu çıkaranlar, Türk'ün da İslâm'ın da düşmanıdırlar. Sırf milliyete istinad eden veya onu ön plâna geçiren kimseler için dahi, İslâm'a taraftar olmak millî ve tarihî bir mecbûriyettir. Zira bizim milliyetimizi muhâfaza ve temâdi ettiren yegâne vâsıta, diyânetimiz olmuştur. Gerçekten bu yeni asabiyete yâni İslâm'a dâhil olmıyan bazı Türk kavim ve kabilelerinin, zamanla Türklükleri de kalmamıştır. Bulgarlar, Macarlar ve Finliler gibi. Bunlar, aslen «Turânî» yanî Türk olduklarını kendileri de bilirler. Fakat dâhil oldukları Hristiyanlık için-

Kemalist İnkılâbın

— VII —

Kadir Mısıroğlu

de milliyetlerini muhâfaza edememişlerdir. Ötedenberi Türkler'in İslâma hizmetlerinden bahsedilirse de bu husus üzerinde -her nedense- hiç durulmamıştır.

Türkler, faraza bir Acem Milleti gibi İslâmlaştıktan sonra evvele nazaran daha sönük bir duruma düşmemişlerdir. Bilâkis şan ve şerefleri eski ile kıyas kabul etmiyecek derecede artmış, kurdukları devletler İslâm'ın sağladığı ideolojik mesned yüzünden daha şümûllü ve devamlı olmuştur. Bu bakımdan milletine gayrı dinî mülâhazalarla bağlı olanların dahi, İslâm'la sağlanan beşerî ve medenî terakkiyi kabul etmeleri ve bu itibarla İslâm'a taraftar olmaları gerekir.

Gerçekten dost düşman hiç kimsenin inkâr edemiyeceği tarihi gerçek şudur ki; Türkler islâmlaştıktan sonra kuvvet ve kaabiliyetleri kâbına varılmaz bir seviyeye ulaşmıştır. Bu seviye kelimenin tam manâsıyle «Müslüman Türk» hüviyetinde ifâdesini bulmuştur. Bu hüviyetin tesis ve teşkil eylediği devletler arasında bir birini tâkip eden Selçuklu ve Osmanlı İmparatorlukları cihan tarihinde insani ve medenî bakımdan halâ aşılamamış bir zirve teşkil etmişlerdir. Hattâ müşterek dil, din ve ırk nazarı itibâra alındığı takdirde bunların ikisini tek bir devlet kabul etmek lâzımdır. Zira aralarındaki fark «hânedân» a inhisar etmektedir. Bu itibarla an'anevî anlayışa uygun olarak hânedan adlarıyla yâd olunmuşlar ve ayrı ayrı devletler farzedilmişlerdir.

Bu iki büyük Müslüman Türk Devleti, bin dörtyüz yıla varan İslâm Tarihi'nin bin yılını doldurmaktadır. Bu bin yıl, Türkler'in şerefli temsilciliği ile geçmiştir. İslâm'ı bir taraftan Hindistan'a diğer taraftan Orta Avrupa ovalarına kadar götüren Türk satveti, müteselsil Haçlı taarruzlarını fedâkârâne bir sûrette göğüsleyerek İslâm Dünyası'na ve hâsseten «Mukaddes Topraklar» a sulh ve sükûn içinde geçen uzun bir devir idrak etme imkânı sağlamışlardır.

Türkler'in manâ ve maddede böylesine bin kemâl ve azamet iktisâb ederek tarihlerinin en üstün çağını idrak etmeleri, sadece ve sâdece İslâm'ın eseriydi. Hakkıyle müslüman olmaktan ibâret sihirli bir kuvvetle hatır ve hafsalaya sığmaz nâmütenâhi başarılar elde etmişlerdir. Devletlerinin temel nizâmı dindi. Her yere «İlâ-yı Kelimetüllah» azim ve heyecânı ile gitmişler ve gittikleri her yerde İslâm'ın ebedi müşâşaa remzi, hilâli şerefle dalgalandırmışlardır.

İslâm-Türk fütûhatı, «islâmlaştırma» bakımından Arab fütûhatı kadar verimli olmamıştır. Gerçekten bu fütûhatla, bir kısım Hintliler'le Avrupa Kıtasında «Arnavutlar» ve Slav asıllı «Boşnaklar» dışında İslam'a yeni unsurlar katılamamıştır. Bu netice. Türk fütûhatının, Arab fütûhatı gibi temsil ve temessül gayretine kapılmamasından doğmuştur. Fakat milletlerin din, dil, an'ane ve bütün mahalli husûsiyetlerine müsâmahakâr davranmak, onların bir takım aksülâmellerle karşılaşmalarını ve devletlerinin uzun ömürlü olmasını sağlamıştır. Bu temsil ve temessül gayreti, Emevi ve Abbâsi Hılâfetlerinin kısa bir müddetle nihâyete ermesinin belli başlı bir sebebiydi. Bu yüzden şanlı ecdâdımızı kınayanlar, onların içinde bulundukları tarihi şartları ve geçmişten ders alıştaki liyâkatlerini hakkıyle takdir edemiyenlerdir. Zira, Türkler İslâm Dünyası'nın başına geçtikleri andan itibâren evvelâ Moğollar'a daha sonra da bitip tükenmek bilmiyen dalgalar hâlinde gelen bütün bir Hristiyanlık âleminin müşterek kuvveti «Haçlı Orduları» na karşı islâm'ı müdâfaa mevkiinde bulunmuşlardır. Böyle bir durumda ülkeleri içine kattıkları gayri müslimlerin düşmanlarına muâvenette bulunmalarını önlemek mecbûriyetinde idiler. Üstelik tatbik ettikleri misilsiz adâlet ve müsâmaha İslâm'ın temel emirleri cümlesindendi. Bu sebepledir ki; yerli Hristiyanlar'ın Haçlı ordularına yardımcı oldukları aslâ görülmemiştir. Onları insanî davranışlariyle büyüleyen ecdâdımız, bu sûretle «arkadan hançerlenmek» veya «dahilî baş kaldırmalarla yıpratıl-

Cemaat Huzurunda İlk Türkçe Kur'an Tilâveti

Dün Yüzlerce Kişi Hafız Yaşar Beyi Alâka İle Dinledi

Cümhur Riyaseti sabık alaturka orkestra şefi Hafız Yaşar Bey tarafından türkçe Kuranıkerim tilâvet edileceğini haber vermiştik. Hafız Yaşar Bey dün öğleden sonra Yerebatan camiinde çok kalabalık bir cemaat huzurunda (Yasin) suresinin türkçe tercemesini güzel bir sesle okudu.

Camî o kadar kalabahktı ki daha öğle üzeri her taraf dolmuş, son cemaat yerlerinde bile küçük bir yer kalmamıştı. Meb'us Kılıç Ali ve Reşit Galip Beylerde cemaat arasında bulunuyorlardı. Hafız Yaşar Bey tilâvetine " Esirğiyen ve bağışlıyan Tanrı „ diye başladı ve aşağıya dercettiğimiz Yasin suresi tercümesini muhrik bir sesle ve aynen tilâvet etti:

Türkçe Kur'andan Yasin

"Müşfik ve Rahim olan Allahın ismile„

"Ya Sin. Hakim olan Kur'anı hakkı için kasem ederim. Ya Muhammet! Sen tariki müstakime sevkeden bir Rasulsün. Kur'an sana aziz ve rahim olan Allah tarafından nazil olmuştur. Tâki aba' ve ecdadına tebliğat vaki olmıyanları ve gafil yaşıyanları haberdar eyliyesin. İçlerinden ekserisi için hükmümüz verilmiştir, onlar iman etmiyeceklerdir. Boyunlarına lâle geçirdik, çenelerini sıkıyor, başlarını doğrultamıyacaklardır. Önlerinde ve artlarında birer mania vardır, gözlerini örtü ile örttük, hiçbir şeyi görmüyorlar. Sen onlara ihtaratta bulunsan da bulunmasan da etmiyeceklerdir. Sen tercihan Kur'ana iman edenlere ve Allahtan kalben korkanlara teblig et, et, anlara mağfiret ve mükâfat tebşir et. Biz emvatı diriltiyoruz, anların amalini ve asarını kaydediyoruz, herşey aşikâr kitapta yazılıdır. Rasullerin ziyaret ettikleri bir karye

(Devamı 11 inci sayfada)

Kemalist İnkılâbın «lâiklik» anlayışında dinin devlet işlerine karışması şiddetle yasak buna mukabil devletin dine her türlü müdâhelesi mübahtır!. İşte size bunu ispat eden vesikalardan biri... şapkalı erkânının kontrolü altında Bâyezid Camiî şerifinde Türkçe Kur'an (...) okutturulması... (23 İkinci Kâmu 1932 tarihli «Son Posta» Gazetesi)

anatomisi

mak» tehlikelerine mâruz kalmamışlardır. Bu durum ancak asırlarca sonra ve dış tahriklerle ortaya çıkmıştır. Bir kere çıkınca da, devlete ne ölçüde pahalıya malolduğu mâlumdur.

Bugün ecdâdın, içinde bulunduğu şartları hakkıyle takdir ederek mücâdele ettiği insanların dininden olan dâhildeki azınlıklara gösterdiği müsâmahanın yüzde birini, binbir nifak içine yuvarlanan günümüz müslümanlarının birbirlerine çok görmeleri, hazin değil midir? Gerçekten şu memlekette müslümanların birbirlerine ettiklerini ...anım zın can hasımlarının topyekûn ... leşseler dahi yapamıyacakları meydandadır. Tarih, ibret için okunduğuna nazaran bu günkü fitne ve fesâdı izâle edebilmede yolumuzu aydınlatacak ışığı, dinimizi en mükemmel bir şekilde anlamış ve tatbik etmiş olan ecdâdın şanlı menkıbelerinde bulabiliriz.

İslâm'ı bir hayat memat mes'elesi hâlinde benimseyen ve onu muhâfaza ve müdâfaa vazifesini iktisab edilebilecek beşerî şereflerin en büyüğü sayan ecdâdımızın yenilmez kuvvetleri, iman ve an'anelerinden geliyordu. İslâm'ı bilfiil her sahada yaşamalarından ve yaşatmaya hasr-ı nesr etmelerinden geliyordu. Hayâtı ve dünyevî bütün nimetleri bu anlayışla gâyeleri uğrunda istihkâr ve istihfi etmelerinden geliyordu. Onların analarından ilk sütlerini emmeye başlamazdan önce kulaklarına okunan «Ezan-ı Muhammedî» ile kabre konuldukları anda vâki «telkin-i meyyit» e kadar hayatlarını dolduran bütün davranışlar dinî idi. Ferdî ve ictimâî bütün davranışlar... Bu dinî vasıf onların devletlerinde daha müşahhas ve canlıydı. Yavuz Sultan Selmi Han'dan itibâren «Hılâfet» i de alarak cihan tarihinde âlemşümul bir rol oynamak istikâmetinde yeni ve azametli bir vâsıtaya daha sâhip olmuşlardı.

Bâzı kimseler, tarihimizin son devirlerinde İslâm'dan vâki ufak tefek inhirafları nazar-ı dikkate alarak «Osmanlı Devleti» ni tam bir İslâm devleti saymamak temâyülü göstermektedirler. Bu, tarihî gerçeklerle aslâ bağdaşmıyan insafsız ve hatalı bir düşüncedir. Burada esas mevzuun dışına çıkmamak için kısaca ifâde edelim ki; bu inhiraflar kerhen ve mecbûren vâki' olmuştur. Hepsi de altıbuçuk asırlık Osmanlı hayâtının son yüzyılı içinde cereyan etmiştir. Üstelik tetkik etmekte olduğumuz Kemalist İnkılâbın bir hazırlık safhasını teşkil etmek üzere çeşitli iç ve dış menfi tesir ve cereyanın eseri olarak ortaya çıkmışlardır. Devlet mukâvemet edebildiği kadar etmiş ve bazan da -mecbûren- tâvizler vermiştir. Bunlar, daha ziyâde fürûata taalluk etmektedir. Üstelik «maslahat-ı âmme» mülâhazasiyle ortaya çıkan bu inhiraflar bile -ne gariptir ki- yine ulemânın şeriata uygunluğu teyid eden fetvâlarına istinâd ettirilmiştir. Yâni o devlet son nefesine kadar, şer'-i şerife bağlılığı bir temel prensip olarak kabul etmiş ve bunu gerçekleştirebildiği ölçüde muhâfazaya çalışmıştır.

(Devamı Var)

FİLDİŞİ KULEDEN

Cemil Meriç

Entellektüel-Avrupa'lı bir hayvan

— 1 —

Müfti, kadı, fakih... İçtimaî şuurun bu çeşitli temsilcileri, hep aynı burcun yıldızları. Ortak sıfatları: hocalık. Hoca, bir devrin ve ümmetin vicdanı; İslâmî dünya görüşünün yayıcısı, yani bir mücâhid.

Asırlar geçmiş, Devlet-i Aliye'nin burc-u irfanı da necm-i ikbali gibi hâtıra olmuş. Bu meş'ale - insan'ların yerini, batının yarı - hakikat'larını aktaran tercümanlar almış.

Tercümanlar, aydınlatan değil aydınlanandırlar. Cedlerinin hil'atlarını da adlarını da taşıyamazlardı. Tek buudluydular ve kendilerine tek buudlu bir isim buldular: MÜNEVVER. Lâfız bizim, mefhum batınındı. (Batı da «çağdaş uygarlık düzeyi»ne aydınlıklar köprüsünden geçmemiş miydi?) Müstağriplerin torunları, nura kelimeler de bile tahammül edemediler. Yeni bir ad uydurdular kendilerine: AYDIN. Ve Türkiye, dilleri de dilekleri de ayrı iki topluluğun yanyana yaşadığı bir ülke oldu: halkla aydın. Bir mukaddesler enkazı içinde çırpınan muzdarib ve sâhipsiz yığınla, Avrupa intelijansiyasının mağra duvarına vuran gölgeleri. En parlak örnekleri Ankara Caddesi'nde gelişip serpilen bu zavallı gurûhun ruh sefâletini tanımak isteyenler Necip Fazıl'ı okusun: BÂB-I ÂLİ cüceler ülkesinde dolaşan yeni bir Guliver'in intibalarını sergiler. Ama, bu hayâlet - aydını idealar âlemindeki aslıyla yani, batı entellektüeliyle karşılaştırmadan tanımak kâbil mi?

Sokrat'dan Sartre'a

Entellektüel yeni bir kelime, ama mefhum oldukça eski. Çağdaş Batının entellektüel tarifine uyan ilk örnek: Sokrat. Kendini atsineğine benzeten bu garib Atinalı, her iktidara düşman, her peşin hükme karşıydı.

Hristiyanlığın zaferinden sonra, râhib Avrupa'nın şuuru oldu, Avrupa'nın daha doğrusu toprak aristokrasisinin. Kilise bu imtiyazını uzun zaman koruyacaktır.

Gelişen yeni bir içtimaî sınıf ve geleneğin surlarında gedikler açan AKIL. Yerleşmiş inançlarla alay edenler hem kurulu düzenin hışmına uğrar hem yığınların. XVI. asırda aydının adı ŞÜPHECİ dir. XVII'de DİNSİZ, yani «Libertin». Roma'da azad edilmiş köleydi libertin. Yüz yıllarca sonra peşin hükümlerden SIYRILAN oldu. (sıyrılan veya sıyrıldığını sanan). Asrın en yavuz düşünce adamları bu isimle yâdedilir: filozof Gassendi, seyyah Bernier, edebiyatçı Saint Evremond... gibi. Kısa süren bir ikbal; kelime, çok geçmeden bir hakaret sıfatı olur: çapkın, sefih, ahlâksız. Aydınlıklar çağının entellektüeli yeni bir isimle çıkar sahneye: filozof.

Hiçbir zorba düşünceden hoşlanmaz. Entellektüel, Napolyon'a göre ideoloğdur, ideolog, yani lâfazan, dalgacı, geveze...

Sonra mefhum kollara ayrılır: edebiyatçı, yazar, ressam, hoca... Entellektüel kelimesi geçen asrın sonlarına kadar sıfattır. Ne zaman isim olur, bilmiyoruz. Entellektüeller ilk defa Dreyfüs dâvasında karşımıza çıkarlar (1898). Peguy'nin saldırıları ün sağlar kelimeye. İkinci Dünya savaşından sonra «sol» laşır entellektüel. Sartre, Camus gibi «ilerici» yazarların dilinde entellektüel kurulu düzene kafa tutandır. Başlıca vazifesi, uyur gezerleri uyandırmak.

Tutucular için entellektüel, zararsız bir hayvan, zararsız ama sıkıcı. Faşizmler topyekûn küçümser entellektüeli. Galiba Goring «kültürden söz edildiğini duyunca, elim tabancama gider» dermiş. Lenin'in hükmü de dehşet, «entellektüel Dünya'nın tuzu biberi sanır kendini, oysa pisliğidir sâdece.»

Zavallı entellektüel... yarım asırdır hareketlerin boy hedefi. Başlıca düşmanı da yine kendisi. Ama entellektüel kim?

KAMUSLARIN ALACA KARANLIĞINDA

Zihnî faaliyetlere karşı büyük bir alâka duyan, fikir hayatı ağır basan, diyor Paul Robert. Zihnî fâaliyet ne demek? Çağdaş toplumda her fâaliyet bir parça zihnîdir. Homofaber (âlet yapan insan) ı, homosapiens (düşünen insan) dan ayırabilir miyiz?

Bir başka tarif de şu: «hükümleri düşünceye ve ilme dayanan. Entellektüel olmayanların ise daha doğrudan doğruya, daha topyekûn ihsaslara dayanır» (Robert Michels). Entellektüeli belli bir çağa, belli bir çevreye bağlamayan kaypak bir târif.

Amerika'da yayınlanan içtimaî ilimler ansiklopedisi (1968), okuyucuya tarif diye bir bilmece sunmuş: «Entellektüeller, herhangi bir toplumda yazar veya konuşurken, çevrelerindeki fertlerin çoğuna kıyasla insan, cemiyet, tabiat ve kosmos hakkında umûmî sembolleri ve mücerred referansları daha sık kullanan kimselerin bütünü... v.s. (Edward Shils).

Avrupa ve Amerika'nın âbide kitapları böyle konuşuyor. Bunlar Kalıplaşmış bilgi, yuvarlak lâkırdılar denecek. Doğru. Daha küçük, daha diri kitaplara geçelim.

RAHİPLERLE LÂİKLER

Bir filozofu dinleyelim önce: Fichte'ye göre aydın, râhip gibi olmalı, yani onun vazifelerini benimsemelidir. Bilgisi ile topluma hizmet etmeli, halka gerçek ihtiyaçlarını sezdirmeli ve onları nasıl karşılayacağını öğretmelidir. Fichte bir hayalin kurbanı.

Kilise ne zaman ezilenlerin yanında yer almış, haksızlığa karşı savaşmıştır? Aydının içtimaî vazifeler yüklenmesini istemek çok yerinde. Ama ona rahipleş demek, soysuzlaş demek değil mi? Zavallı Avrupa, Hristiyanlıktan bir türlü kurtulamıyor, heyecanlarına ve şuur altına esir.

Fichte'den çok sonra, tanınmış bir Fransız yazarı J. Benda aynı ütopyayı kitaplaştıracaktır: *«Aydınların ihâneti.»* Yazar esere şu fıkrayla girer: bir subay sırayı bozan bir eri tokatlayınca Tolstoy «utan mıyormusun, diye çıkışır meslekdaşına, insana böyle muâmele edilir mi? İncili okumadın mı sen?» Öbürü cevap verir: «beni incil değil, askerî yönetmelik ilgilendirir.»

Dünya işlerini düzenlemeğe kalkan her ülkücü, buna benzer bir karşılık alacaktır, Benda'ya göre. Toplulukları maddî fetihlere götürenlerin, adâletle şefkate ne ihtiyaçları var? Ama insan, başka kavgalara, başka zaferlere de susuz. Bu cihadda kılavuzu kim olacak? Aydın yani râhip. Filhakika insanlık iki kola ayrılır, Benda'ya göre: râhipler, lâikler. Birinciler rûhanîyi temsil eder, ikinciler cismanîyi. Garib değil mi? Akıl adına konuşan o serâzad düşünce adamı, ikibin yıldır tarih sahnesinde boy gösteren filozofları, sanatçıları, yazarları tek isim altında toplar: rahip (celerc). Kalabalığa ezelinin sesini duyuran bir çobandır celerc, ve fildişi kulede oturur. Çağdaş aydın da onun gibi olmalı: ihtiraslarını uğultusuna kulaklarını tıkamalı, aç kurtlar gibi Dünya zevklerine saldıran yığınları dizginlemelidir. Siyâsî faaliyetlerin dışında kalmalıdır aydın. Kalabalık tarafından alkışlanıyorsa ihânet içindedir. Yığınların ıslıkladığı, mahkûm ettiği, çarmıha gerdiği aydın, gerçek aydındır. İyi ama hangi yığınların? Sınıflara, milletlere ayrılmış bir Avrupa'da yekpâre bir kalabalıktan söz edilebilir mi? Putları kırılan kitleler tarafından taşlanmak, bayrağını taşıdığı sınıflar tarafından alkışlanmak aydının kaderi.

İBRET AYNASINDA ÇEHRELER

M.Ertuğrul Düzdağ

MOİZ KOHEN TEKİNALP

— IV —

Bu «müstakil» medeniyeti, oniki onbeş milyon Türk beceremiyeceği için, dış Türkleri de uyandırmak lâzımdır:

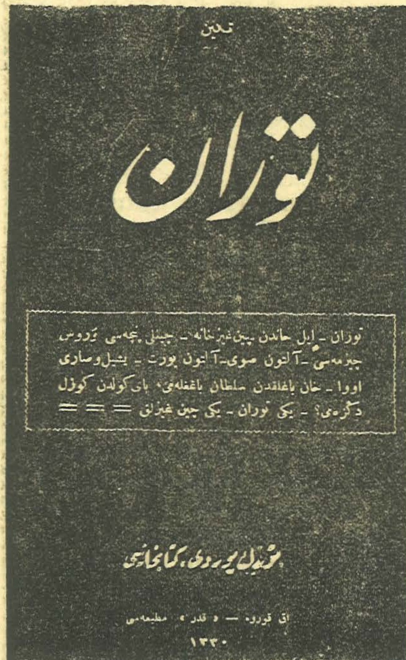
«Müstakil bir Türk medeniyeti vücuda getirmek için Türkiye'nin haricinde yaşayan kırk elli milyonluk milletdaşları dahi ikaz ederek onlarla beraber çalışmak lâbüddür.

«Muharrir-i âciz Balkan muharebesinden evvel Osmanlı Türklerinde intibah-ı milli uyanmaya başlar başlamaz, bu cereyânın en parlak bir âlisi bulunduğu kanaatiyle nevzuhur cereyanın mâhiyet-i hakikiyesini mutazammın bir eser kaleme alıp Fransızca olarak neşr etmiştim. Türk milletinin Balkan muharebesinde uğradığı felâketler Türklük cereyanını me'mûlün fevkinde bir sür'at-i azime ile inkişâf ettirmiştir.

«Rusya'nın hezimet-i kat'iyesiyle neticeleneceği şüphesiz olan muhârebe-i hâzıranın da İttihad-ı etrâk (Türklerin birliği - not) cereyanını fevkalâde bir surette inkişaf ettirecek bir mâhiyette bulunduğuna kanaat peyda ettiğimden...»

Mukaddime'nin sonu

«Bu neşriyatla Türklüğe ve müstakil Türk medeniyetine nâçizâne bir hizmette bulunmağa muvaffak olursam kendimi bahtiyar addedeceğim.»

Moiz Kohen'in 1914 de «Tekin» adıyla yazdığı ve «Türk Yurdu Kitaphânesi» tarafından neşr olunan «Turan» adlı kitabının kapağı

M. Kohen'in «müstakil medeniyet» sözüyle İslâm dini ve kültürü ile ve diğer müslüman milletlerle alâkasını kesmiş bir Türkiye kasdettiği anlaşılıyor.

Ömer Seyfeddin'in yazısı

«En meşhur Türkçülerin mütâlaâtı» kısmında, hikâyeci Ömer Seyfeddin şöyle yazmaktadır, aynen:

«Büyük Türklük: Türklerin iktisâdi mefkûrelerine eriştiği demdir. Türklerin iktisâdi mefkûresi, Hint ve Çin yollarına sahip olmaktır.

«Hind yolu elimizdedir. Fakat Çin yolu henüz esir...»

«Ne vakit eskisi gibi Çin yoluna da hâkim olursak Türk milleti toplanmış ve Dünyadaki hayâti ve mukaddes vazifesini ifâya başlamış sayılır.»

İkinci Kitap

«TURAN»

Ak Kurum — Kader matbaası 1330. 143 sayfa. Türk Yurdu Kütüphânesi.

Kitap «Tekin» imzası ile çıkmıştır. Dokuz makaleden ibarettir. Bu makalelerin adları, aynen:

«Turan — İl Han'dan Cengiz Han'a — Çinli pençesi ve Rus çizmesi — Altın soy — Altın yurt — Yeşil ve sarı ova — Hanbalık'tan Sultanbalık'a mı? — Baygöl'den Güzeldeniz'e mi? — Yeni Turan — Yeni Cengizlik.»

Turan'dan:

Eserin ilk bölümünü teşkil eden «Turan» adlı yazıda: «Turan» tâbirinin, târihi bir tâbir olmadığı, sâdece coğrâfi bir isim sanılan «İtalya» gibi, onun da, bir gün gerçekleşecek olan bir «Türk birliği» nin adı olduğu, anlatılıyor. Bugün Türkleri esir tutan Rusya'nın da, daha önce yıkılmış imparatorluklar gibi, bir gün yıkılacağı ve «Turan» ın kurulacağı söyleniyor.

Bu kısmın, son tarafından bir parça, aynen:

«Bugün bir asırdır esir yaşayan Leh milletinin, yeniden canlanmak için çırpındığını, silkindiğini görmüyor muyuz? Ne şâyân-ı inbisat ve ibtihac bir manzara!

«Bunun gibi, bir gün, Turan Türkleri de, baştan başa titreyecek. Titreyerek ayılacak! Ve bu ayık Türklerin, fikr-i milliyet ile yanan sineleri üzerine yeni Cengizlerin altın tahtı kurulacak.

«Kurulacak! Çünkü Turan, bir tâbir-i târihi değil, bir hakikat-ı ırkıyyedir. Çünkü Türklük yaşayan, zinde ve pür-hayat bir milliyettir...» (s. 9)

Bu efendi hakkındaki düşüncelerimizi de yazımızın sonunda beyan edecek olmakla beraber, bir Yahudi'nin «zinde ve pür-hayat Türklük hakikat-ı ırkıyyesi» ne olan aşkına, hayretle işaret etmeden geçemiyoruz.

Yeni Turan'dan:

Yazar, eserin sekizinci bölümü olan bu yazısında: Rusya'daki Türkleri ve İran'ın da bir kısmını içine alan 10 milyon 800 bin kilometrekare ve 55 milyon nüfuslu bir Turan haritasını, sınırlarının geçtiği yerleri uzun uzun ve isim isim vererek, çiziyor.

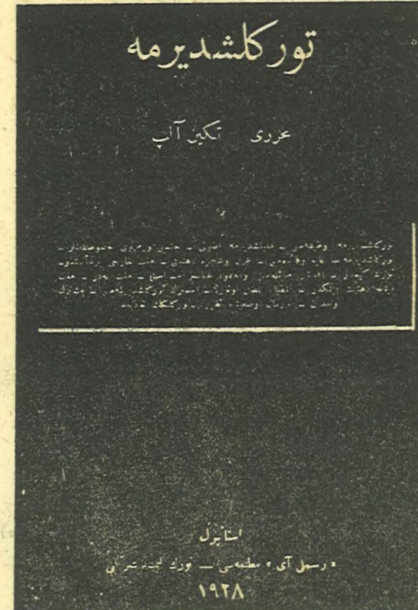
Ve şöyle diyor, aynen:

«Bu hudutların içerisinde uulunan Yeni Turan'da —ki, Anadolu'nun tam on mislidir— bugün takriben 55 milyon nüfus oturmaktadır. Bunun 43 milyonu evvelce de söylediğimiz vechile, Türklerdir. Geri kalanlar, biraz Fin ve Moğol ile Gürcü, Ermeni ve Ruslardır...» (s. 129-130)

Yeni Cengizlik'ten:

Bu adı taşıyan dokuzuncu bölümden, aynen:

«Turan yaşıyor, fakat Çin'li pençesi ve Rus çizmesi altında yaşıyor: Turan, esir ve mahkûm; Turan hakir ve mazlum! Onu bu halde bırakmak, Türklük için en büyük zillettir. Gözünü açmış, milliyetini tanımış her Türk'ün en birinci, en mübrem, en mukaddes vazifesi, vazife-i milliyesi, onun imdâdına koşmak ve onu Çin ejderi ile Rus kartalının kanlı tırnaklarından kurtarmaktır...» (s. 136)

Moiz Kohen'in 1928 de «Tekin Alp» imzasıyla çıkardığı «Türkleştirme» adlı kitabının kapağı

Yukarıdaki satırları bir Türk yazsa «cahilliğine ve heyecanına» verilirdi. Fakat saf Türk gençlerini tahrik edecek bu kışkırtmaları 1914 te bir Yahudi yazarsa, acaba neye yormak gerekir!

Ya bu yâveleri —kendisi ayakta duramayıp yıkılan bir milletin gençlerine— basıp dağıtan, saçı sakalı ağarmış «Türkçü mütefekkir»ler hakkında ne düşünmeli?

Yine dokuzuncu bölümden, aynen:

«Devrimiz milliyet ve ırk devridir. Hattâ milliyet bile geçiyor da ırk devri geliyor. Küçük küçük milliyetler yaşamıyorlar. Her ırk aksâmını tefrik eden (parçalarını ayıran — not) hudutları yıkarak birleşmeye doğru yürüyor...» (s. 138)

Bu sözleri de, o tarihte Filistin'de kurulmaya başlanan Yahudi devleti için söylüyor olmalı.

Kitabın en son s...leri, aynen:

«Ateş ve demir! İşte Türkleri, bundan üç bin sene evvel ilk esaretten kurtaran kuvvet!... Bu kuvvet, bugün de Türklüğü son esaretten kurtaracak ve Turan, ancak bu yolda «Bir elde kılıç, bir elde çerağ!» feth olunacaktır.»

Bu satırları okuduktan sonra, insan gayri ihtiyâri şunu düşünüyor:

«Sakın, cin fikirli Yahudi, bunları, bizim hayalperestlerle alay etmek için yazmış olmasın!»

Üçüncü Kitap

«TÜRKLEŞTİRME»

İstanbul 1928, Resimli Ay matbaası, 99 sayfa.

Kitap «Tekin Alp» imzası ile çıkmıştır, eski harflerimizledir. Gayri Türk unsurların «Türkleştirilmesi»ni inceler. İki kısımdır. Birinci kısım onyedi makaleden ibaret olup, asıl metindir. İkincisi ise «Mütefekkirlerimizin mütâlâaları» adını taşımaktadır. Bu bölümde yazara hitaben, kitap ve fikirleri hakkında kaleme alınmış yazılar vardır.

Birinci kısımda şu yazılar vardır:

a) Mukaddime: Mart 1928 ve Tekin Alp imzası iledir. (s. 3-4)

b) Çerçeve içinde «Gazi Mustafa Kemal» imzalı birkaç cümle: «Biz doğrudan doğruya milliyetperveriz ve Türk milliyetçisiyiz. Cumhuriyetimizin mesnedi Türk câmiasıdır. Bu câmianın efrâdı ne kadar Türk harsıyla meşbû' olursa o câmiaya istinad eden cumhuriyet de o kadar kuvvetli olur.» (s. 5)

c) Yazar'ın «Türk Ocağı riyâset-i muhteremesine» başlıklı bir hitabesi aynen:

«Muhterem efendim. Yeni Hayat, Yeni Lisan, Türk Ocağı, Türk Bilgi Derneği, Milli İktisad ve Türkçülüğe dair olan diğer cereyan ve müessselerin en eski hâdimlerinden olmakla mübâhi olduğumdan, son zamanlarda «Türkçeyi umûmileştirme» cereyanının kesb-i kuvvet etmesini, müesseseniz tarafından bu cereyana alâka gösterilmesini kemâl-i memnûniyetle karşılar ve bu hususta öteden beri neşr-ü tâmime çalıştığım bâzı mülâhazâtı nazar-ı dikkatinize arz etmeyi bir vecibe-i zimmet addederim.» (s. 6)

ç) Çerçeve içinde «İsmet Paşa» imzalı bir cümle: «Vazifemiz bu vatan içinde bulunanları behemahal Türk yapmaktır.» (s. 7)

d) Bundan sonraki 8-77. sayfalarda şu yazılar bulunmaktadır:

«Türkleştirme vazifesi — Millîleştirme usûlü — Cinsi ve zümrevî husûsiyetler — Türkleştirmenin gâye ve fâidesi — Irk ve şecere zihniyeti — Millet harici bir şe'niyyettir — Türk kimdir? — «Akalliyetler Meselesi» ve mâhud anâsır siyâseti — Millet nedir? — Milliyet demek zihniyet demektir — İntibak nasıl olur? — İsimlerin Türkleştirilmesi — Müşterek Vicdan — Normal vaziyetin tekarrürü — Hükûmetin müzâhereti — Matbuâtın vazifesi — Türklük câzibesi.»

iktisad

Dr. Kemal Varol

BİN DOKUZYÜZ YETMİŞLER TÜRKİYESİNİN İKTİSADÎ KALKINMASININ TAHLİLİ VE SON GELİŞMELER

— 4 —

Bu tedbirıer meyanında alınan fiat ve ücretlerin dondurulması kararı, zaten düşük seviyede tavsif edilebilecek olan kârmarjlarını daha da düşürmüş, bu yüzden büyük çapta dolar Avrupa ve Japonya piyasasını istilâ etmiştir. Bu gelişme, neticesi A. B. Devletleri doları, altına ve diğer bazı paralara karşı değer kaybetmış ve 1944 Breiton Wood anlaşmasiyle altına karşı sâbit değer taşıması kabul edilen dolar böyle bir gelişme neticesi Dünya'yı yeni bir para buhranına sürüklemiştir. Kısa zamanda dolar, altın'a karşı bir kaç defa devalüe edilmişse de altın fiyatları hızla resmi dolar değerinin dört misline kadar yükselmiştir. Bu arada büyük ölçüde dolar rezervini elinde bulunduran petrol ihracatçısı ülkeler, tesânüd neticesi dolar buhrânından uğradıkları kaybı bertaraf etmek maksadiyle petrol fiatlarını önceleri iki misline çıkarmışlar, bilâhare 1973 Ekim Arap –İsrail Harbi'ni müteâkiben de yeniden dört misli daha arttırmışlardır

Artan petrol fiatlarını, bir çok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler tediye muvâzenesinde açıklar verdirirken bir yandan da hem milli gelirlerde gerilemelere, hem de mâliyet enflasyonuna yol açıyordu. Başlangıçta iktisâdi refahın idâmesi için alınması lâzım gelen en ehemmiyetli tedbir enflasyonla mücâdele olmuşsa da bunun doğurduğu iktisâdi durgunluk ve işsizlik çok büyük bir çapa ulaşınca, önce A. B Devletlerinde olmak üzere iktisâdi durgunluk ve işsizlikle mücâdele daha çok ağırlık kazanmıştır. Bu cümleden olarak çeşitli vergi muvâfiyetleri şeklinde 1975 yılında A. B. Devletleri 72 milyar dolar bütçe açığı tervic olunmuş ve böylece yurt içi istihlâk talebini canlandırarak iktisâdî hayatta gelişmeyi yeniden sağlamıştı. Nitekim 1975 yılı üçüncü çeyreğinde bu ülkede yıllık ortalama kalkınma hızı yüzde 13'e ulaşmış kümülâtif ortalama olarak geçen yılki yüzde ikiye yakın gerilemeye karşılık 1975 yılında yüzde beşin üzerinde milli gelirde artış beklenmektedir. Aynı şekilde geçen yıl 12 milyar dolar civârında bulunan dış ticâret açığına karşılık. 11 milyar dolar fazlalıkla, bu ülke dış ticaret fazlalığında yeni bir rekor kırmıştır.

Şüphesiz bu gelişme de son yıllarda şiddetdenerek artan silâhlanma yarışının gelişmiş ülkelere sağladığı yeni ve büyük pazar imkânlarının payı da büyük olmuştur.

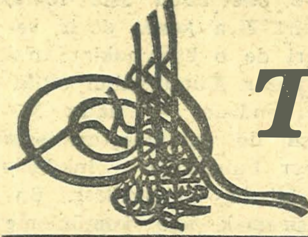
Böylece 1973'de şiddetlenerek gelişen iktisâdi kriz döneminde gelişmiş ülkelerin başlıca hedefleri müesses sınâi kapasitelerini tam kapasiteye yakın seviyede çalıştırabilmek. işsizliğin yaygınlaşmasını önlemek ve mevcud fert başına millî gelir seviyesini koruyabilmek doğrultusunda olmuştur. Bu bakımdan II. Dünya Harbi'nden bu yana gelişen Dünya ticâretinin hiç olmazsa bu günkü seviyesiyle işlerliğini koruyabilmek için petrol ihrâcatcısı ülkelerin ellerine geçmekte olan petrol gelirinin petrol ihracatçısı ülkelere geri akıtılmasının temini zarûri görülmekteydi. Bu da bugün için sağlanmıştır, denilebilir. Zaten bunun böyle olması da kaçınılmaz bir durumdu. Çünkü daha önce de işâret edildiği gibi, bir kaç petrol ihracatçısı ülke dışında kalan ve petrol gelirinin yüzde 80'ini elinde tutan ve ülkelerin nüfusu 15 milyonu aşmamaktadır. Bu ülkelerin yılda 50 milyar dolar gibi bir kaynağı kendi ülkelerinde yatırımlara aktaracak ellerinde ne yeterli proje vardır ne de bu projelerin gerektirdiği beyin ve insan gücü mevcuttu. Bu para, diğer ülkelere nasıl olsa kayacaktı ve kaydı da... .Gelişmiş ülkeler için mühim olan husus, bu paranın çeşitli sipekülâtif maksadlarla kullanılmasını ve ehemmiyetli stratejik sanayilerinin yabancı kontrolü altına geçişini önlemekti.

4. TÜRKİYE PETROL KRİZİNDEN NASIL MÜTEESSİR OLDU.

Petrol krizinin başlangıcında Türkiye'nin dış tediyeler muvâzenesi bilhassa işçi dövizi transferleri sâyesinde fazlalık sağlıyordu. Bu bakımdan kısa vâdede bu kriz bir endişeye sebep olmadı. Ancak Dünya'da ilerlemekte olan iktisâdi durgunluk ve işsizlik bir yandan an'anevi ihraç mahsullerimizin fiatlarında düşüşlere sebebiyet verirken bir yandan da petrol ve petrole bağlı ara malları ithaltının para değerini yükseltiyordu. Diğer taraftan Batı Avrupa'da yaygınlaşan işsizlik ve enflasyon, bir yandan yeni işçi talebini azaltırken, bir yandan da işçi tasarruflarını azaltıyordu. Böylece Türkiye'nin ihracât ve işçi dövizi gelirlerinde nisbi düşüşler husûle gelirken, ithalât giderleri hızla artıyordu. Bunun neticesi olarak 1974 ortalarında 2,3 milyar dolara kadar yükselen döviz ve altın rezervlerimiz, 1975 sonunda 1,1 milyar dolar seviyesine inmiş bulunmaktadır. Bunun yüzde sekseninden fazlasını da dövize çevrilebilir mevduat (DÇM) şeklinde yurdumuzu gelen paralar teşkil etmektedir.

Kabul etmek gerekir ki; 1974 ve 1975 yıllarında plânlanan ihracat gelirlerini sağlamada an'anevi ihraç mahsullerimizin fiyatlarında meydana gelen gerilemeler kadar tâkib edilen hatalı ücret taban fiyatı ve para kredi siyâsetlerinin de payı. büyük olmuştur Şöyle ki: bu devrede Türk parasının değerini korumak maksadıyla enflasyonla sıkı bir mücâdele gerekirken çok kritik bir devrede refâhı tabana yayma siyâseti adı altında tatbik edilen asgari ücret ve taban fiyatı siyâseti büyük çapta mâliyet enflasyonunun gelişmesine sebep olmuştur.

(Devamı Var)

TUĞRA

MUSTAFA YAZGAN

Bir Yangın İçindeyiz

Pusulasını yitirmiş insanlık, bu kahredici Dünya çölünde mânâ pınarlarını, hakikat vâhâlarını, imân serinliğini arayacak yerde maddenin, yalanın ve küfrün oyalayıcı serâbı peşinde koşuyor. Koca bir çöl yanıyor!

Düşünce melekesi köreltilmiş insanlık, tefekkürün kurtarıcı ve erdirici harmanisine bürünecek yerde, beyin kıvrımlarını cilâlı bir düzlüğe kavuşturacak kadar sefil bir ucuzculuk peşinde, düşünce ve fikir iklimine sırtını dönmüş. Beyinler bir fikirsizlik humması içinde yanıyor!

Piyasaya sürülen sahte paralar, karşılıksız banknotlar gibi insanlık değerlerini ucuzlatan bir «*kelâm enflâsyonu*» içinde beyinler ütülenivor. Diller, dudaklar yanıyor!

Hakkı tutan, hakkı yazan, hakkı tavsiye eden kalem'in yerinde şimdi küfür hokkasına batmış, imânsızlık çirkefine bulanmış ayrılık, fitne, fesat, kan ve ölüm yazan kalemler, kendi dünyalarının «*harf*» lerini yazıyorlar. Kâğıtlar, kalemler, kitaplar yanıyor!

Bir yangın içindeyiz. Topyekün İslâm Dünyası, kendi ruh yapısındaki üstün meziyetlerini, insanî kıymetlerini, ahlâkî yüceliklerini, fikir ve kültür hâzinelerini, madde köpürtüsü içinde velveleci Batı Dünyası'nın ayakları altına bir halı gibi sermiş duruyor. Batı'lı, mülevves ayakları altına serilen bu misli görülmemiş nâdide halının zarif desenleri karşısında apışmış dururken, gâfil bir mirasyedi durumundaki İslâm Dünyası bu apışmış delinin ayakları altındaki halıyı çekip Batı'lıyı sırt üstü yere getiremiyor. Koskoca bir tarihin sakladığı kültür ve medeniyetimiz yanıyor!

Anadolu, bir yangın yerine dönmüş. Bin yıllık devlet otoritesi bir komünist militanın attığı dinamit lokumu ile yanıyor! Suçlu gömleği giydirilmiş «*Şeriat*» lif lif didiklenirken, bir çınar kökü gibi toprağa saldığı kökler de yerinden sökülmek istenivor. Toprağımıza köksüzlük bitkisini ithal eden eller, toprağı ayakta tutan bütün kültür bağlarını kütür kütür söküvorlar. Kent'de aydın vanıvor. kövde çoban vanıyor!

Akan çeşmeler millet-i Islâmiyenin göz yaşı gibi dinmek bilmiyor. Çeşme başında sevgilisini gözleyen mahcub ve mağmun âşık'ın yerinde şimdi bit'li turistler termoslarını dolduruyorlar. Gerçek Anadolu kızı çeşmeye su doldurmağa gitmiyor artık. Akan sular yanıyor, ağlayan âşık yanıyor!

Batı'nın büyücü eli, «*Partiler demokrasisi*» dediği neşterle bizi «*Partition*» a tâbi tutarken, bu manivelâ ile «*Böl-Parçala ve Yut!*» parolasını tatbik ederken, câmi mânâsında cem' olması gereken, cemiyetleşmesi gereken müslüman'ından tutun da, her sınıf ve zümreye kadar her tip insan, bir bed sedânın uğultusuna kapılmış koşuyor! Birlik ve beraberliği işaret eden ve her mekânda tevhidin şahâdet parmağı gibi göklere yükselen minâreler vanıyor, ezanlar yanıyor, câmi yanıyor!

Caminin taşıyla taşlaşan, toprağı ile topraklaşan, secdelerde fısıldaşan, üzerinde câmî'nin ulvî mânâsı tüten büyük «*İmam*» ların yerini, mihrâblarda derece ve kademe ilerlemesini hayâl eden ve cemaatın da «*Uydum hazır olan imama*» dediği maaşlı bekçiler almış. Vah bu ülkeye vah! Mihrâbda dua yanıyor, saflarda secdeler yanıvor! Cami'de «*Diyânet*» yanıyor!

En büyük dâvâya sâhip olanlar, en küçük hesaplar peşinde iken, en kıtıpiyoz fikri «*İdeoloji*» diye yutturan küfür, şeytânî bir büyüklenme içinde. Kibirliye kibredemiyen mazlum ve mağdur müslüman yanıyor!

Bir gün evveli «*Tarih'e karışmış*» sayan ve yaşadığı ân'ın muhasebesinden bir haber, istikbale ait ideallerden mahrum bu cemiyeti İslâmi bir nefes diriltemezse, hangi dirilikten söz edebilir, hangi nefese bel bağlayabiliriz? İdraki kurumuş bu cemiyet, üzerine su yerine benzin sıkılmış alevler gibi kudurdukca ve ahtapot kolları gibi cemiyeti yalayan alevler bu cemiyet insanının ebedî hayatın boğdukça, bu dâvâ nasıl ve nereden zafere kavuşacaktır? Kendi kendimizi bir nefs muhâsebesine tâbi kılıp, bu acı suali tekrar tekrar sorabiliyor muyuz?

Sebil

AKTÜALİTE

BAYAR VE SOSYALİZM MODASI

Bir gazetenin solcu muhâbir ve yazarı, eski Reisicumhur Celâl Bayar'la uzun bir mülâkat yapmış ve bunu «sosyalizm» ve «koalisyon»a müteallik kısımlarına ağırlık vererek neşretmiştir. Bununla, sol basının son günlerde ittifakla girişikleri «sola destek sağlamak» ve «MC Hükûmetini yıpratmak» husûsundaki harekete yeni bir hız vermek maksadı güdüldüğü gözden kaçmamaktadır.

Bayar'ın bu muhâbirle vâki konuşmasının ağırlığını bu iki noktanın teşkil edip etmediğini kestirmek kolay değildir. Zira, bu gibi gazeteciler, uzun bir konuşmadan istediklerini alır istemediklerini hiç duymamış gibi davranırlar. Bununla beraber Bayar'ın bu gazetede yer alan düşünceleri üzerinde ibret ve hattâ dehşetle durmağa değer bir mâhiyet arzetmektedir.

Gerçekten eski Reisicumhur, «kendisinin ilerici olduğunu, solun ilericilik demek bulunduğunu, kendilerinin DP olarak ilk parlemento'ya girişlerinde Meclis'in sol tarafında oturmak istediklerini, fakat buna mâni olunduğunu, kendisinin eski bir İttihatçı olduğunu, İttihatçı'lığın ilericilik sayılması gerektiğini, kendisi sosyalist olmamakla beraber kül hâlinde sosyalizmin aleyhinde bulunulmasının doğru olmadığını» söylemiştir. Bu sûretle sergilenen fikirler, onun bir asra yaklaşan uzun ömrünü dolduran hâdiselerden hiç bir ders almadığını sarahaten göstermektedir.

Evet, İttihatçılık CHP zihniyetini. CHP zihniyeti de bugünkü anarşi vasatını tabiî ve mantıkî bir sûrette doğurmuştur. Arada bir içinde bulunduğumuz ictimâî çalkantılardan ve komünizm tehlikesinden bahseden Bayar'ın tâ «İttihat ve Terakki ile «Yeşil Ordu Mes'elesi»nden itibâren tevâli edip gelen yanlış düşünüş ve davranışlarını bugün bile tashih basiretini gösterememesi hazindir. Yakın tarihin hâdislerine böyle insanların istikâmet vermiş bulunmasıdır ki; iştikâmet vermiş bulunmasıdır ki(o bizi bu günkü buhranlara sürüklemiştir. M. Kemâl Paşa için «Seni sevmek ibadettir!» demiş bulunan Bayar'ın 27 Mayıs'da O'na ihânetle itham olunarak ve O'nun adına mevkiinden indirilmiş bulunması bile kendisini ciddi bir muhâsebeye götürememiştir.

Halâ eski düşüncelerinde devam eden Bayar, bu sûretle moda hâline gelen sosyalizme de müsâmaha ve sempati yolunu tutarak: «— Kül hâlinde sosyalizme karşı değilim» derken sosyalizmin en mâsum addedilen şekillerinin en müfritlerine yâni komünizme geçiş için basamak yapıldığını ne yazık ki; farketmemektedir. Ancak farketse bile bunu asla söyleyemeyecektir! Zira kendi devir ve düşünceleri de o basamaklardan biri değil midir. Bunu kabul ettiği takdirde, kendisini ve hatta M. Kemal Paşa ile gerçekleştirilmesine yardımcı bulunduğu inkılâbları red mevkiinde kalacaktır. Bu tezada düşmemek için komünizme giden bir yol üzerinde tabii merhaleler teşkil etmiş bulunsalar bile «İttihat ve Terakki»den itibâren bütün Batılılaşma hareketlerini müdâfaaya kendini mecbur hissetmektedir. Bu mecbûriyet ise binnetice bu günkü sol hareketleri müsamaha ile karşılamasını doğurmaktadır.

Bayar, sözlerine bir de koalisyon hükûmetlerinin başarılı olamıyacağı görüşünü eklemiştir. Bununla bugünkü so basının hükûmeti yıpratmak için giriştiği gayretlere yardımcı olmak istediği anlaşılmaktadır. Sanki bu hükûmet, daha iyisi mümkün olduğu halde koalisyon şeklini tercih etmiştir de...

Hâsılı, kırk yıllık «Yani»nin hiç bir zaman «Kâni, olamıyacağına ve bâtılın, aralarında ne türlü çekişmeler bulunursa bulunsun, dâimâ berâber olduğuna şu Bayar ne tipik bir misâldir.

Musul petrolleri ve Çağlayangil

Yakın tarihimizi dolduran büyük ünvanlı küçük adamların basiretsizliği yüzünden mâruz kaldığımız kayıplardan biri de «Musul Petrolleri» dir. Lozan'da sulhün umûmi bir sûrette takarrurundan tefrik edilen ve sırf İngiltere ile Türkiye arasında mevzii bir mes'ele hâline getirilen Musul, tereddüde mahâl bırakmıyacak sûrette «Milli Misak» a dâhil olan yerlerden biridir. Bilâhare Türkiye - İngiltere arasında «Haliç Konferansı» nda müzâkere edilen, müsbet bir netice istihsâl olunamayınca bu günkü Birleşmiş Milletler demek olan «Cemiyet-i Akvam» a götürülen, orada aleyhimize hükmedileceği anlaşılınca da Irak'la Ankara'da bir gece yarısı lelâcele anlaşılarak terkedilen bu bölgenin iktisâdi ehemmiyeti gün geçtikçe daha ziyâde ortaya çıkmaktadır. Bugün sağdan soldan petrol tedârikine çalışan ve bulabilirse bütçesinin kaymak kısmını bu değerli madene yatıran Türkiye için burası hayâti bir ehemmiyet taşımaktadır. Bir kere ahâlisi kâmilen Türk'tür. Üstelik Irak, Baasçı yâni İslâm'dan evvelki Araplığı ihyâ etmek gâyesini güden şerirlerin elindedir.

Hâl böyleyken Türkiye Hâriciye Vekili Irak'a kadar gitmekte bunlardan ehven fiyatla petrol dilenmekte ve senelik ihtiyâcımızın yarısını karşılayacak bir andlaşma ile dönünce de bunu büyük bir başarı olarak ifâde etmektedir. Halbuki Türkiye'ye bu petrollerden sadaka kabilinden verilmiş bulunan yirmibeş sene müddetle mukayyed yüzde on hissebile halâ tahsil ve temin olunamamıştır. Yıllarca bütçeye konulmuş ve gayrıvâki olarak mütekip seneye intikal ettirilmiştir. Eloğlu en küçük bir hakkı ve tutamağı olmadan ne çekişmelere girmektedir. Rusya, Merkezi Afrika'daki devletlere el atmakta, Amerika Uzak Şark'a kadar uzanmakta, şu bücür Yunanistan bile halâ İstanbul'u sayılamaktadır. Hâl böyleyken Türkiye'nin Musul'da yaşayan bir milyondan ziyde ırkdaşına normâl vatandaşlık haklarını sağlamak hususunda dahi gayret göstermeyişi, hâzin değil midir? Dünya efkâr-ı umûmiyesine karşı yeniden eski cihangirlik heveslerimizin uyan dığı intibâını vermek husûsundaki an'anevi korku, Türkiye'yi maâlesef nice zamandan beri son derecede pasif bir siyâsetin içine atmıştır. Yunanistan'la Ege Denizi'nde petrol arama hususunda girişilen kavgadan çok daha ehemmiyetli addeilmesi gereken Musul meselesini, yeni bir anlayışla telâffuz edecek bir devlet adamı çıkmıyacak mıdır? İran hiç de hakkı olmadan «Bahreyn» üzerinde bir takım iddialar ileri sürmekte ve Irak'la çekişmekteyken Türkiye Musul'daki yurttaşlarının hukukuna vâki tecâvüzleri dahi, oradan biraz petrol koparmak ümidiyle sineye çekmektedir. Kendi zâti malını parayla satın almak karşılığında Irak Türkleri'nin hukukundan yeni tâvizler verilmemişse buna da şükredebiliriz!.

Kanûni balesi (!..)

Ankara Devlet Tiyatrosu Bale Bölümü'nde yeni bir bale hazırlanıyormuş. Anadolu köylüsü ekmek, yol, su, elektrik gibi en hayâti ihtiyaçlar peşinde koşarken -Kel başa şimşir tarak» kabilinden ve sırf Avrupalılara benzemek için balolarla, balelerle uğraşan yarı münevverlerin içine düştükleri bu garâbete rağmen halâ da «halktan yana» olduklarını iddiâya yüzleri nasıl tutar bilinemez! İstanbul'da yüz milyon lira sarfiyle bir Kültür Sarayı yapan sonra da onu rejimin tabii mahsûlü anarşistlere yaktırarak fukara halkın imkânlarını garplılaşma gösterileri uğruna harcayan, her şehir ve kasabaya tonlarla maden sarfederek heykeller diken bu zavallılar, gelecek nesillerin ve tarihin ikâbından korkmaz ve utanmazlar mı?..

Fakat Ankara Devlet Tiyatro-su'nda hazırlanmakta olan bu seferki balenin daha acı ve çirkin bir manâsı avrdır. O da Milli tarihimizin dev şahsiyetlerinden biri olan Kanûni Sultan Süleyman'ı mevzû ittihaz etmiş bulunması ...Gerçekten bu balenin adı «Kanuni Balesi» imiş. Bunda Kanûni'nin hayatı O'nun Hürrem Sultan'a karşı aşkı canlandırılıyormuş... Şu tatlısu frenkleri ecdâdı daha ne güne kadar tâciz etmeye devam edecekler ve biz, güyâ din ve tarihine bağlı olanlar, bu mezâlime ne güne kadar seyirci kalacağız? Kanûna saygısıyla «Kanûni» müteselsil fütûhatlariyle «Cihan Padişâhı» ve devrinde devletimizin ulaştığı ihtişam dolayısıyle de «Muhteşem» lâkablariyle anılan bu dev şahsiyeti, hangi kıtipiyoz artist anlamaya ve canlaırmaya muktedir olabilir!... O'nun teneffüs ettiği manevi hava ile bugünkülerin ve hele böyle frenk meşreb insanların dünyası arasında ne münâsebet vardır? Yaşı sekseni aştığı halde rahat döşekte ölmekten hayâ ederek sefere çıkan, ihtiyar vücûdunu at üstünde dik tutabilmek için beline urgan saran o yüce şahsiyet, Devlet Tiyatro-su'nun -ihtimâl- çoğu gusülsüz ve abdestsiz frekmeşreb artistlerinin tecâvüzünden korunmalı ve bale gibi milli rûhumuzla hiç bir alâkası bulunmayan frenk usûlü eğlencelere âlet edilmemelidir! Din ve tarihimizin mukaddes şahıs ve müessese-lerinin frekmeşreblerce tecâvüze uğramalarını ölnemenin tek ve yegâne çâresi, milli şuur sâhiplerinin yerinde, cesâretli ve medeni aksülâmelleridir. Bu aksülâmelleri göstermedikçe bu gibi tecâvüzlerin arkası kesilmiyecektir!.

Dil ve Anayasa

Bir Şura-yı Devlet (Danıştay) azâsı uydurma kelimelerin TRT'den kapı dışarı edilmeleri karşısında pek dertlenmiş ve Cumhuriyet Gazetesi'ne bir makale döşenmiştir. Bunda, uydurma kelimelere cephe almayı M. Kemal Paşa ve Anayasa'ya karşı çıkmakla bir saydığını ifâde etmektedir.

Bu zat, lisan mes'elesiyle de uğraştığına göre Dünya'da hiç bir aklı başında milletin lisanını böyle yukarıdan verilmiş siyasi emirlerle değiştirmeye kalkışmadığını ve bizdeki «Dil Kurumu» gibi bir garâbete rastlanılmadığını bilmesi gerekmez mi?

Türkçe'de İstanbul lehçesi ve İstanbul halkının Türkçesi esas alınmıştır. Bu, münevver kitlenin kullandığı lisan demektir. Fransa'da Paris, İtalya'da Floransa lehçeleri de aynen bizdeki gibi, bu diller için esas alınmışlardır. Fakat hiç bir yerde şu veya bu lehçeyi veya kelimeleri kullanmak için kitlelere fiili veya psikolojik baskı yapılmaz. Bu garâbet Türkiye'ye mahsustur. Nice zamandan beri halktan ve onun inancından kopmuş bulunan yarı münevverler, evvelâ sırf kendi aralarında câri sun'i bir dil uydurmuşlardır. Bilâhare de bunu devlet gücüyle halka kabul ettirmek donkişotluğuna kalkışmışlardır.

Bu anlayışla 1961 Anayasa'sı Türk Milleti'nin kâhir ekseriyetinin iltifat etmediği asâletsiz, köksüz, uydurma kelimelerle doldurulmuştur. Ancak bu Anayasa muhtevâsındaki fikirlerle de halktan kopuktur. Köksüz bir ağaç gibidir. Tıpkı onu meydana getiren hey'etin âzaları gibi.

Kaldı ki, bu Anayasa, kendi muhtevâsında geçen kelimeler için onları kullanmak hususunda kanûni bir mecburiyet getirmiş değildir. İkide bir «Anayasa Dili» diyerek uydurma Türkçeciliği müdâfaa edenler, ortada kanûni bir mecbûriyet varmış gibi bir vehim ihdâs etmektedirler.

Halbuki daha düne kadar mer'iyette kalan 1924 Anayasa'sı normal bir dil ile kaleme alınmış olduğu halde, bu uydurma meraklıları ona tamamen mugâyir olarak bildiklerini okumuyorlar mıydı? Eğer Anayasa'ya lisan bakımından tâbi olmak mecbûriyeti vardıysa, kendileri niçin 1924 Anayasa'sına uymuyorlardı? Bu, bir aldatmacadan ibârettir. Bir hukukçu tarafından uydurma kelimeleri tervic etmemenin Anayasa'ya karşı çıkmak mânâsında bir ithama zemin teşkli etmesi son derecede çirkin bir mugâlâtadır.

M. Kemal Paşa bir lisan âlimi olmadığına göre O'nun da bu bahiste hakk-ı kelâmı yoktur. Kaldı ki; lisan âlimi olsaydı bile ne çıkardı? Onun beyanlarının hılâfına bir fikir ileri sürülemiyecek midir? Bu ölçüde bir doğmatizmi kendini hukukçu ve ilerici ilân eden bir zâtın ağzından duymak dehşet vericidir. M. Kemal Paşa' ve onun fikirlerini tabû kabul ederek hür hak ve doğru olanın karşısına çıkarmak, bir gün bu silâhı da tesirsiz kılacaktır! Eğer bunlar samimi iseler hiç olmazsa bâri bu gerçeği idrak edebilseler!.

İSLÂM ÂLEMİNDEN

Müslüman-Hristiyan Semineri

Müslüman - Hıristiyan Semineri. 2 - 6 Safer 1396/1-5 Şubat 1976 tarihleri arasında Libya'nın başşehri Trablusgarb şehrinde Müslüman ve Hıristiyan temsilciler arasında karşılıklı bir müzakere yapılacaktır. Görüşmeyi tertip eden Libya ve Vatikan devletleri ve bütün mali masrafları üzerine alan evsahibi Libya hükümetidir.

Görüşmenin gayesi: Asrın dinsizlik cereyanına karşı inananlar zümresi olarak daha güçlü olabilmek için Müslüman ve Hristiyan toplumlar arasında görüşü artırmak.

Seminere katılacak üyeler her iki taraftan 24 kişi olacaktır. Ayrıca toplantıyı müşahidler ve gazeteciler de takip etmek fırsatını bulacaklardır.

Pazar günü 1 Şubatta başlayacak olan toplantı Şubatın 5'ine kadar devam edecektir.

Her iki tarafın mümessilleri tarafından takdim edilen araştırma ve tebliğler seminer boyunca müzakere edilecektir. Araştırmalar şu mevzularda olmuştur.

1 — Din hayat ideolojisi olabilir mi?

2 — Sosyal Adalet Allaha inancın bir sonucudur (Neticesidir).

3 — Hayatın muhtelif merhalelerinde iki din arasındaki (Müslümanlık ve Hıristiyanlık) inançlarda ve anlaşabilmede müşterek temeller.

4 — Her iki tarafın arasını açan geçmişteki yanlış hükümler ve birbirine güvenme zayıflığı nasıl izale edilebilir.

Seminerde Arapça, Fransızca ve İngilizce dilleri kullanılacaktır.

Türkiye'den bu toplantıya katılanlar:

Libya'da toplanan Müslüman - Hıristiyan seminerine Türkiye'den 14 kişilik bir heyet katılmıştır. Başlarında diyanet işleri reisi Dr. Lütfü Doğan'ın bulunduğu heyette İstanbul Üniversitesinden Salih Tuğ, Erzurum Üniversitesinden Yusuf Ziya Kavakçı, Ankara Üniversitesinden Hatipoğlu, Kültür Bakanlığından Osman Saraç, Diyanet teşkilâtından Dr. Ali Arslan Aydın ve Mustafa Runyun, Milli Gazete, Anadolu ve Orta Doğu gazetelerinden birer temsilci, TRT den 4 kişi katılmışlardır. Heyet 29 Ocak Perşembe günü Trablusgarb'a hareket etmiştir. Heyetten hiç kimse müzakerelere katılamıyacak ancak müşahid sıfatıyla semineri takip edeceklerdir.

İslâm Birliğinin kararları

Bu sene hac esnasında toplanan ve Merkezi Mekke-i Mükerremede bulunan İslâm Birliği «Rabıtatülâlemilislâmi» nin almış olduğu kararlar arasında kayda değer şunlar görülmektedir.

1. Kıbrıstaki müslüman Türklere çeşitli yönlerden yardımlar yapılacaktır. Harp sırasında yıkılmış olan camiler tamir edilecek yenileri kurulacaktır.

2. Batı Trakya'da yaşayan müslüman Türklerin durumu ile yakından ilgilenmek gerekmektedir. Bu hususta yunan hükümetine bir telgraf gönderilecek ve anlaşma mucibince Türkiye'de yaşayan Yunanlılara gösterilen müsamahanın aynen bölgelerdeki Türklere gösterilmesi gerektiği hatırlatılacaktır. Batı Trakya'daki Türkler İslâm Dünyası ile temasta olmalılar bu hususta gerekli seyahat hürriyeti kendilerine sağlanmalıdır.

3. Norveç'teki müslümanların yaptırmakta oldukları camiye mali yardım yapılacak.

4. Cenubi Afrika'da müslümanlara islâmi bağları kuvvetlendirecek İslâm Merkezi cami vs. kurma hususunda müsamaha gösterilmelidir. Cape Town şehrinde kurulmak istenen islâmi tebliğ merkezine müsaade edilmelidir. Ayrıca burada vazife görecek gençlere Suudi Arabistan hükümeti tarafından burs verilmeli ve bunlar İslâm davetçisi olarak yetiştirilmelidir.

5. Amerika'da faaliyet gösteren islâm merkezlerine gerekli kitap gönderilmelidir.

6. Hindistan'da yaşayan ve nüfusu 60 milyonu aşan müslüman topluma islâmi yaşama hususunda daha fazla müsamaha edilmesi, liderlerinin hapisten çıkarılması hususunda Hükümet başkanı İndira Gandi'ye bir telgraf çekilecektir.

HÂRİCÎ SİYASET

Sosyalit Enternasyonalindeki Çatlak

Evvelki hafta pazartesi günü, Elseneur'de toplanan Sosyalist Enternasyonali'nde büyük bir çatlak bulunduğu ortaya çıktı. Bu çatlağa da sebep, yine komünizm ve komünistlerdi. Zaten, itiraf etmek gerekir ki; Batı'nın üzerinde birleşildiği kanaatine varılan bütün mes'elelerinde böyle hâdiselerle karşılaşıldığı zaman, araştırmalarda komünizmin parmağiyle karşılaşılması normal sayılmaya başlanmıştır.

Sosyalist Enternasyonal'indeki çatlak, büyük çizgi olarak Fransa ile Federal Almanya arasında beliriyor, bu çatlağın etrafında derece derece diğer ülkelerin sosyalistleri de yer alıyorlardı. Aslında, işlerin evvelce olduğu gibi, sükûnetle yürüyemiyeceği, yürütülemiyecekli anlaşılıyordu. Bir Fransız mecmuasının da belirttiği gibi, Almanlar, sanki Fransız sosyalistlerinin başı Mitterrand tarafından duyulmasını istiyorlarmışcasına hayli yüksek sesle görüşlerini şöyle sıralıyorlardı:

«— Almanya'da komünist Partisi'ne hiçbir zaman tahammül etmeyeceğiz!»

«— Fransa'da demokratik sosyalizmin yenilenmesi yolu Sol Birliği'nden geçmektedir.»

Böylece, Federal Almanya Başbakanı Helmut Schmidt'le Fransız sosyalistlerinin başı François Mitterrand arasındaki siyasî görüş ayrılığı, karşılıklı muhâlefet, evvelki pazartesi günü, Elseneur'de toplanmış bulunan Sosyalsit Enternasyonali'nin yetmiş âzasının gözleri önünde gün ışığına çıkıyordu. Fransızlar'a göre, Federal Almanya Başbakanı Helmut Schmidt bir kere teknokrattı, bu bakımdan da sevimlilikten çok uzak, soğuk bir kimse sayılıyordu. Üstelik kırıcıydı da. Bürokratların Asyaî hitâbet oyunlarından ve mürâiliği ikinci tabiatları hâlinde benimsediklerini gizleyemeyen tavırlarından uzak kalmasını bilmiş olan Almanlar'ın teknokrat Başbakanları, bu anlayışa göre son söz olarak kullanılması gereken fikir ve hükümleri ilk söz olarak söyleyiveriyordu.

Ayrıca Almanlar'ın Mitterrand'ın lirik bir uslûp içinde dile getirdiği görüşlerine karşı öfke ve endişe de duyuyorlardı. Bütün bunlar, Sosyalist Enternasyonali'ni, artık âile haberlerinin pek alâka duyulmadan konuşulduğu bir kulüp olmak görünüş ve hüviyetinden uzaklaştırmıştı. Artık Sosyalist Enternasyonali iki ayrı cemiyet şeklinin birbirlerini alaşağı etmek için kapıştıkları bir mücâdele meydanıydı.

Elseneur'e toplantılar için hareket etmeden önce, Mitterrand'ın güvensizlik içinde bulunduğu besbelliydi. Kasım ayında Amerika'ya yaptığı seyahatte, Dışişleri Bakanı Kissinger'in komünistlerin katıldığı bir Avrupa hükûmetini Atlantik Câmiâsında tutmağa aslâ niyetli olmadığını iyice anlamıştı. Aralık ayında Danimarka Başbakanı Anker Joergensen, Amerika Dışişleri Bakanı ile buluşmuştu. Bu buluşmadan hemen sonra da Sosyalist Enternasyonali'nin toplanması gerektiğini telkin eden de ondan başkası değildi. Enternasyonal'in Sekreteri Fransa'daki vaziyet hakkında izâhat ile Avrupa sosyalist partilerinin aralarında yapacakları bir toplantı için düşündüklerini bildirmesini François Mitterrand'dan istedi. Enternasyonal Sekreterinin takındığı bu tavır zihinlerde iki sualin uyanmasına yol açtı: Bu isteğinin sebebi, Mitterrand'ı yalnız bırakmak; ve yahut da Onu ithamlara karşı müdafaasız bir vaziyet içine düşürmek miydi?

Mitterrand kendisinin köşeye kıstırılmak istendiğini anladı ve hücuma geçti:

«— Bilinmeyen bir vaziyet hakkında hüküm vermekte afaroza başvurmaktan kaçınılmalıdır.»

Mitterrand, bu tek cümleyle karşı-taarruza geçtikten sonra, görüşünün vazıh bir tahlilini yaptı: «Komünizm aleyhdarı bir strateji, halkın itimadını kaybettireceği için, sosyalist bir partiyi zaafa düşürür. Fransız Sosyalist Partisi bu vaziyeti Fransa'da tecrübe olarak yaşamıştır» Bu izâhat ve tahlilden sonra, Mitterrand şu neticeye varıyordu: «Tabiî, ne olursa olsun, mesele, komünist bir hükûmeti kabul etmeğe gelip dayandığı takdirde «hayır» derdik.»

Federal Almanya Başbakanı Schmidt, Mitterrand'ın stratejisinin Almanya'da uyandıracağı akislerden endişe duyuyordu. Yakınlarına: «Bu vaziyet gelecek seçimde bizi engellevecektir» demesi de bunu gösteriyordu. Ayrıca, yine aynı strateji, Fransız sosyalistlerinin taraftar oldukları söyledikleri Avrupa'nın inşâsı meselesini de çok güç bir vaziyetle karşı karşıya getiriyordu. Zaten Mitterrand'ın sözünü sakındığı yoktu. Toplantıda, açık açık şunları söyledi:

«— İşçilerin menfaatleriyle kendi tesanüdümüz arasında bir tercih yapmak icâbettiği takdirde, işçilerin tarafını tutacağız.»

Bu söz, Sosyalist Enternasyonali bakımından, Almanya ile Fransa arasında tam bir anlaşmazlığı ortaya koyuyordu. Ya öteki azâlar ne düşünüyorlardı? Ortak Pazar azâsı olmayan İsveç bu çekişme karşısında müşâhit hüviyetinde kalıyordu. Küçük bir komünist partisinin desteğiyle hükûmeti idare eden İsveç Başbakanı Olof Palme, Mitterrand'ın önünde, bundan böyle kapitalist bünyelere hücum etmeden reform yolunda ilerlemenin güçlestiğini kabul ediyordu. Bununla beraber, İngiliz Başbakanı Harold Wilson, Hollanda Başbakanı Joop den Uyl ve Danimarka Başbakanı Joergensen gibi, Güney Avrupa'ya komünizmin yayılmasının hepsinin güvenliğini ve dünya müvazenesini tehlikeye sokacağı hakkındaki görüşünde Almanya Başbakanı ile birleşmekteydi.

Toplantı sonunda tarafların tefsirlerinde görülen mutedil dile rağmen, Elseneur'de yapılan Sosyalist Enternasyonali toplantısı, mânevî bir talâk ifade etmektedir. Artık herkes kendi oyununu yürütmeğe çalışacaktır. Mitterrand, Belçikalıları da aralarına katmağı ümit ettiği Güney sosyalistlerini kendi idâresi altında tutmağa çalışacaktır. Almanya Başbakanı Schmidt, Tuzey sosyal-demokratları saflarındaki beraberliği devam ettirmeği başlıca hedef bilecektir. Fakat, her ikisinin de söyleyecek mühim bir sözleri kalmadığı artık bütün açıklığı ile ortada.

Eski Bir Hariciyeci

Sebil

DİN

İman Hakikatleri Etrafındaki Suallere CEVAPLAR

İSMAİL FENNİ ERTUĞRUL

— VII —

Sual: Elemler hastalıklar âfetler hakkında mütalaanız nedir?

Cevap: Size evvelâ Volter'in bu husustaki fikrini söyliyeyim o bunların inâyet-i ilâhiye ile nasıl tevil olunabileceği sualinin hallindeki güçlüğü inkâr etmez. Ayrıca şer görünen bir şeyin eşyanın umûmî tanziminde hayır olabileceğini söyler. Ve şu mütaleayı beyan eder: Hırsızlık ve katil hadiseleri nâdirdir. Vebalar, mûsibet ve felâketler ile muhârebeler istisnaî hallerden sayılmıştır. Tarihler bizi aldatır. Çünkü onlar ferd ve cemiyetlerin cinâyetlerini tasvir eder. Alelâde hallerini sükûtla geçiştirir. Bir de biz şerleri hayırlardan ziyâde hissederiz. Onların hatırasını daha uzun müddet saklarız. Nihâyet insan dâima şikâyet etmekte bir haz duyar. Bir çok insanların hayatın fenâ olduğunu iddia etmeleri bu sebeplerden dolayıdır. Fakat bununla beraber ölmeyi arzû edenler pek azdır.

İşte bundan hayırların şerlerden daha fazla olduğu neticesine varmak lâzım gelir. Evet yeryüzü, kurt, boğan kökü, baldıran, zırnık (zehirli nebat) ile dolu olduğu gibi cinâyetlerle de doludur. Fakat bu bir umûmî sebebin varlığına mâni midir? Bizim aklımız şerri Allahın vücûdu ile telif etmekte güçlük çekerse de bu akıl bizi bir mevcud Ecell-i Âlaya inanmaya sevk eder. Bu sözleri söyledikten sonra bizi bir gün her şeyin iyi olacağına inanmaya davet eder. İyi günler geleceğini ümid edelim. Bunun nerede ve ne zaman olacağını bilmem. Lâkin her şey zarûri ise Mevcûd-i âzâmın fazl-u keremi olmak lâzım gelir. Şimdilik yapacağımız şey Allahın bizi bu sefilâne hayattan daha iyi bir hayata geçireceğine inanmaktır. Yalnız gelecek bir hayat ümid etmiyelim. Şimdiki hayatımızı ıslah edelim. Nikbinlik de bedbinlik kadar cesâreti kırar. Binâenaleyh cesâretli olmamız lâzım gelir.» diye insanların terakkii için uğraşmalarını tavsiye eder. Hasılı ona göre bedbinlik delilleri ne kadar kuvvetli olsa bunların zat-ı ecell-i alâya olan imana karşı bir kıymeti yoktur. Allah vardır. Bu redd ve cerhi imkânsız delillerle sâbit olmuş bir itikaddır.

---

(1) — Hastalık ve elemlere gelince dünya bir imtihan evi olmasına; bunlara sabr edenlerin âhirette mükâfata nâil olacaklarına ve Allah tarafından vaz' olunan tabi kanunların cüz'î bazı mahzurlarından dolayı küllî faydalarının tabiî hikmete uygun olmamasına nazaran hastalık, elem, ve âfetlerin de hikmetten âri olmadığı şüphesizdir. Hatta hayvanların birbirlerinden gıdalanmaları da böyledir. Çünkü bir kere ölüm ve helâk mukadder olunca onların faydasız ve zarar bırakan bir şekilde ölmelerinden diğerlerinin hayatlarının uzamasına vesile olacak şekilde faydalı bir sûrette ölmeleri daha hayırlıdır. Eğer öldürülen hayvanların cesedleri hayatta kalanların gıdası olmasaydı bunların lâşeleri tefessüh ederek pek büyük âfetlerin çuhuruna sebep olacaktı. Himet-i ilâhiye noksan ve âdi varlıkların, âli ve küçük varlıkların bakasına sebep olmasını icab ettirmiştir. Hasılı Cenab-ı Allah kendi mülkünde hakem olduğundan zulümden berîdir. Hiddetin, şikâyetin faydası yoktur. Selâmett mûti, sâlih bir kul olmaktadır. Ancak hadis-i şerifte haber verildiği üzere; Cenab-ı Allah'ın rahmeti gazabını geçmiştir. Hayır ve menfaat, şerr ve mazarrata kat kat gâliptir. Eğer böyle olmasa mahlûkatın şimdiye kadar yok olmaları gerekirdi. Bu âlemde elem ve kederler çok olmakla beraber yine hayatı ölüme tercih ettirecek kadar zevk ve lezzetler vardır.

En sefil bir kişinin bile ölümü arzu etmemesi bunu isbata kâfidir. Vâkıa arasıra hayatlarına kendi iradeleriyle son verenler de vardır. Fakat bunların sebepleri tetkik edilince; bu halin kendi kusurlarından neş'et ettiği anlaşılır.

Bir mevcud hassas olunca onun lezzeti hissettiği gibi elemi de hissetmesi zaruridir. Cenab-ı Hakk insan ve hayvanları hassas olarak yaratmıştır. Bunlar çeşitli zevk ve lezzetler hissettiği gibi bazan da elem ve acı hissederler. Hastalık ve elemler tabii kanunların gereğidir. Elem hayvanat için azab ve ukûbet değil, onları cesedlerinin korunmasına ve menfaati celb. mazarrtı def'e sevk edecek bir sâiktir.

İNKILÂB MEZÂLİMİ

TÜRK MİLLETİ'NDEN GELECEĞİN TARİHÇİSİNE RAPORLAR

Kerpiç Hâline Gelen Kur'an-ı Kerimler

İ. Hakkı Konyalı

— 4 —

Ben bu korkunç durumu görünce bitişiğindeki Tapu ve Kadastro Dâiresinde vazife alan zâviyenin eski şeyhini buldum.

«— Şeyh efendi!...» dedim. «Sen burasının unutulduğunu, aranmadığını anlayınca neden alâkadarlara haber vermedin?... Meşrutadan çıkarırlar diye korktun. Fakat bari niçin buradaki eserleri çalmadın, çaldırmadın!?... Hiç olmazsa bunları kadirbilir insanların milletlerin ellerine geçerdi de ömürleri uzatılırdı. İslâm Medeniyeti'nin bu şaheser yâdigârları kimin elinde, ve nerede bulunursa bulunsunlar, vapanları, yazanları gelecek nesillere tanıtırlardı. Yok olmaktan kurtardığın için hayırlı bir iş yapmış, sevap işlemiş olurdun!...»

Şeyh Efendi ihmâliyle bu cinâyeti katmerleştirmişti.

Düğümlü Baba Kütüphanesi'nde Kemal Paşa'nın vakfettiği 473 yazma kitaptan başka daha sonra başkaları tarafından hediye edilen kıymetli yazmalar da vardı. Kemal Paşa'dan evvel de zâviyenin kıymetli Kur'an-ı Kerim'leri cüzleri ve başka yazmaları vardı. Bunların hepsi yağmalanmıştır. Arta kalanlar sonra bizim neşriyâtımız üzerine Çarşamba'daki Murad Molla Kütüphanesi'ne nakledilmiştir. Yine Murad Molla Kütüphanesi'nde buradan götürülmüş 647 yazma bulduk. Kütüohâne Müdürünün anlattığına göre kıymetli yazmalardan pek çoğu çalınmıştır. Kütüphanenin eski fihristinden öğrendiyimize göre kitap sayısı 1081. di. Kütüphanenin fihristinin bir numarasında kavıtlı bulunan Kur'an-ı Kerim, şâheser bir târihten rüzgârı idi Satırlarının üstüne güzel bir yazı ile Farsça mânâları yazılmıştı. Yazısı, tezhibi, cildi bakımından çok kıymetliydi. M. 1865, H. 1282 yılında Hattat Şekercâzâde Seyyid Osman tarafından yazılmıştı.

Tekke'nin son şeyhi Selâhaddin (Eren) Efendi'nin hanımı Zehra Hanım, bana demişti ki:

«— Ben bu tekkenin şeyhinden ve Atikali Paşa Camii'nin Müezzinbaşısı kayınpederim İhsan Efendi'den duyduğuma göre buradaki gözlerden ikisini Sultan 2. Mahmud, arabacı başısı olan Ârif Ağa'ya vermişti. Burada sarayın atları ve arabaları muhafaza edilirdi!...»

Bu haber de doğrudur. Gerçekten burasını ilk defa zâviye hâline getirip vakfeden Ârif Ağa olmuştur.

Topkapı Sarayı Kütüphanesi'nde bulunan vakfiyesinde «Mü'minlerin Halîfesi» şeklinde anılıyor. Hılâfetin şartlarından birisi de şirk ve küfür âlemine karşı kuvvetli olmaktır. Hılâfeti Yavuz Sultan Selim Mısır'ın fethinden sonra almış değildir. İstanbul'u almak sûretiyle Hz. Peygamber'in müjdesini hakikat yapan Sultan II. Mehmed. devrinde İslâm devletlerinin en büyüğünün reisi idi. Osmanlı Devleti. o devir müslüman devletlerinin en kuvvetlisi idi. Hılâfetin beş şartı da buydu.

İstanbul'un fethi ile yeni bir devir açan İslâm Âlemi'nin lideri olan Fâtih. Yeni Câmii için o vakte kadar gelip geçen tanınmış hattatların vazdıkları Kur'an-ı Kerim'leri toplamıştı. Bunlar arasında ceylan derisi üzerine yazılanlar da vardı. Bunlar yazıları. tezhipleri. kâğıtları. hattatları bakımından çok kıymetli ve bir kısmı da eşsizdi. Fâtih Camiinde vetmiş altı kadar kıymetli Kur'an-ı Kerim vardı. Tekkeler zâviyeler. medreseler ve hankahlar kapandıktan sonra bu Kur'an-ı Kerim'ler bakımsız kalmış. hırsızlar başlıklarını tezhibli verlerini. hattatların ketebelerini (imzalarını) kesmişler sonra da bunlar câmiin bir deposuna atılmıştır. Pırlanta değerindeki Kur'an-ı Kerim'ler. kuh'besi kalbura dönen. vağmurları icine geciren bu depoda senelerce kalmıştır.

Üstad İBRAHİM HAKKI KONYALI cürütülen Kur'an-ı Kerimleri ancak böyle maske takarak inceleyebilmişti.

(Devamı Var)

Yahya Efendi Dergâhı'nın Son Şeyhi

ABDÜLHAY EFENDİ'NİN MEKTUPLARI

KADER

Ciddî ve kaderine razı olmakla büyüklük göster. Mukadder olunca, bütün âmal meydana gelir. O âmali çıkarmakta sana, her taraf, ana, baba, hala, amca, dayı kesilir. İzzetle matlubunu istihsal edersin. Elverir ki; O emeller yerinde ve müsbet olsunlar! Böylece muhali ümid etmek, vâki'a, takdir yanında muhal olmadığından hâl demektir, amma o takdirin sâhibi bize, «kapılardan giriniz, bacalardan düşmeyiniz» diyor. Tekrar ediyorum, ağzına verilen memeyi azımsayan, önüne konan yemeği beğenmeyen şımarık çocuk, bazan matlubu is'af olunsa da ekseriyetle takdirle yola getirilir.Tekdirin miktarı da şımarıklığın derecesine göredir.

«Nush ile islah olmayanın hakkı kötektir.»

Darbı meseli hepimizi yola komalıdır. Yaramazlığımız nedir? Halimize râzı olmamak, vehmimize tâbi olmak!...

Merdiven basamaklarını teenni ile değil; acele ile atlamak çocukluğunda bulunmak. Şımarık çocuklar gibi her emelimizin istihsalinde tiltizlik göstermek. Müslümanlığın altı şartından biri «ve bilkaderi hayrihi ve şerrini minallahi taalâ» Hayır ve şerri Allah'tan görmek, hayır yollarına girmek, şer yollarından kaderin sahibi olan Allaha sığınmaktır. Nefsin her arzusunu vakitsiz istihsale kalkışmak ekseriyetle zillet getirir. Meselâ; ufak bir çocuk ağabeyinin, ablasının yediği yemeği, lokmayı görür. Onun mi'desinin hazmetmeyeceğini anlayamaz. Başlar istemeğe. Üzülüp, tepinip ağlamaya. Şâyet ele geçirirse, yer amma, mi'desi de bozulur, rahatsız olur. Sonraki üzüntüsü evvelki üzüntüsünden pek fazla olur. Şu temsili bize halimize kıyas edebiliriz. Kader bizi şimdiki hâle getirdi. Ondan râzı olmak, diğer bir hâle koyuncaya kadar orada rahat durmak, istirahat esbabını mehma imkân temine çalışmak, vaziyetimize münâsip iken, vaktinden evvel hali değiştirmek için uğraşmamız tabii üzüntümüzü artırdı. Şimdi yapacak şey, evhamı bırakmak, acül olmamak, sabur ve mütehammil neticeyi beklemektir. Yoluyla giden ağır gitse de matlubuna vâsıl olur. Yolsuz giden de ne kadar gidiş esbabına mâlik olsa da, madem ki; yolu caddeden uzaktır, dolambaçlara düşer! Vâsıl olsa da zilletlerle, üzüntülerle gâyeye vâsıl olur.

Bugünkü ikbale mazhar olan ve ikballeri gözlerimizi kamaştıran, halleri bundan birkaç sene evvel bizim şimdiki halimizden pek uzak olmadığını elbette hatırlarsın. Onlar bugünkü hâli hemen ele geçirmediler. Ne güçlük, ne üzüntü, ne dertlerle elde ettiler. Ve halâ da tam rahattan pek uzaktırlar ki; bizim şimdiki hâlimiz bir cihetten onlardan pek rahattır. Üzüntüsüzdür. O otomobiller, bu yalı, kıymetli yatlar, büyük apartmanlar eshabının içlerine girsen, şu ikbalin muhâfazası gayretiyle ne üzüntülere mâruz kaldıklarını görür ve onlara acırsın!... Fazla gösterişin, tefâhürün ne mantıken, ne dinen, ve aklen hiç bir yeri yoktur!...

GÖZ Oldur ki hakkı göre...

Salâhaddin Eş

Türkiye «AET» Çıkmazında

İkinci Dünya Harbi sonlarında yaralarını sarmak için yeniden Napolyon'un «Birleşik Avrupa Devleti» rüyâsını gerçekleştirmeye yönelen Batı Avrupa devletleri, bu maksatla ilk olarak «Çelik ve Kömür Birliği»ni kurmuşlardı. Rusya, Doğu Avrupa'yı Demirperde ile kıskıvrak çevreleyip kapitalist Batı ile araya aşılmaz bir sed çekerken, Türkiye de çeyrek yüzyıl önce tam manâsiyle koptuğu İslâm Dünyası'ndan ayrı düşmenin iç ve dış plânda doğurduğu muvâzenesizlikler içinde kendisine sığınacak yeni bir liman arıyordu.

Batı'nın ölçüleri içinde bir demokrasi denemesine girişimiz böyle başlamıştı. Arkasından komünist Rusya'nın tehditlerine karşı kendimizi -tarihimizde belki ilk defa- yalnız ve müdâfaasız bir durumda hissedince tam bir teslîmiyet üslûbu ile Batı'ya bütün kapıları açtık. Hürriyet, demokrasi nâraları arasında Nato'nun «*Atom Şemsiyesi*» altına sığındık. Fakat Nato komünizme karşı sâdece hürriyetçi sistemi değil aynı zamanda kapitalizmi de korumak için kurulmuştu. Bu bakımdan gelişmiş bir kapitalist iktisâdi sisteme sâhip olmayan bir Türkiye'ye Batı Dünyası içinde yer verilmesi sâdece askerî zarûretlerden ileri gelmekteydi. Nitekim bundan on sene önce Dr. Henri Kisinger Harvard'daki derslerinde «Dünyaya hâkim olmak isteyen güçlerin Ortadoğu'ya hâkim olması gerektiğini, Anadolu yarımadasının ise bu bakımdan fevkalâde bir köprü ve atlama tahtası bulunduğunu» Deli Petro'dan tam ikiyüz elli yıl sonra aynen tekrarlıyordu. Gerçi Türkiye iktisâdi bakımdan kapitalist bir bünyeye sahip değildi. Fakat böylesine nâzik bir stratejik mevkide bulunuyordu.

Bu stratejik mevkiin sağlıyacağı menfaatlerden daha fazlasını mevzuubahs olması hâlinde ise güçlü olanların zayıfları terketmekte hiç tereddüt etmiyecekleri muhakkaktı. Nitekim 1975 Şubatında Birejnev ile Ford arasındaki Vladivostok buluşmasında Türkiye'nin «Üçüncü Dünya» denilen devletler topluluğuna itilmesi hususunda anlaşıldığı şâyi olmuştur.

Türkiye sanayiini kuramazsa, büyük ictimâî buhranlarla karşılaşacağını komünizm tehlikesinin artacağını ve belkide layık rejimin yıkılacağını hesap etmişti. Bu sebeple AET (Avrupa İktisadi Topluluğu) içinde yer alma sevdâsına düştü. Bu sevdâ 1963 lerde gerçekleşme safhasına ulaştı. Geçiş ve tam âzâlık devrelerini idrak ederek AET'ye dâhil olması kararlaştırılan Türkiye, daha bu geçiş devresinde ciddî bir çıkmaza girmiş bulunmaktadır. Zira kalkınma yolunda geri kalmış bulunan ülkelerin «kaynak yokluğu» sebebiyle dışa bağlı bir durumda bulunmaları ve bunun da ideolojik tercihlere istikâmet vermesi tabiidir. Güçlü devletler zayıfları bu sıkıntı ile karşılaştıklarında, kendi mefkûreleri önünde eğildikleri nisbette desteklerler.

Şimdi Türkiye bu durumun en tipik bir misâlini teşkil etmek mevkiinde bulunmaktadır.

Bugün beynelmilel güçlerin Türkiye'ye oynamakta oldukları oyunları daha iyi anlamak için ticaret ve sanayi hayatımızın Rotary-Lions kulüplerinin; Üniversite, matbuat ve siyaset hayâtımızın ise Mason Localarıyla komünist mihrakların cengelinde sallandıklarını görmek yeter..

1977'den itibâren Türkiye AET'nin direktiflerine öylesine bağlı hâle gelecektir ki, gümrük nisbetlerini bile AET'nin emirlerine göre ayarlamak zorunda kalacaktır. Hattâ öyle ki, AET dışındaki ülkelelre tercihli ticâret andlaşmaları yapacak olsak dahi, gümrük nisbetlerini AET'nin tesbitlerine göre tesbit etmek zorunda kalacağız. Bu ise karşımızdaki ülkelere mütekâbiliyet hakkı bahşedecek, onların da bizim mallarımıza yüksek gümrükler tatbik etmesi sûretiyle pazarlarımızı koruma ve rekâbet imkânımızı yitirecektir. İşin daha acı tarafı ise, Türkiye herhangi bir ülkeye «en çok müsaadeye mazhar ülke» statüsü tanısa AET ülkeleri de bundan otomatik olarak faydalanacak, ama AET ülkelerinin başka ülkelerle yapacağı bu tip andlaşmalardan Türkiye istifâde edemiyecektir! Nitekim, daha şimdiden AET'nin Türkiye dışındaki hemen bütün Akdeniz memleketlerine tanıdığı tercihli ticâret avantajları Türkiye'nin ziraatini de, sanayiini de dar boğazlara sürüklemektedir. Bütün bunlar gösteriyor ki, Türkiye AET'nin imkân tanıdığı ve istediği kadar kalkınabilecek ve sanayilesebilecektir!

AET andlaşmalarının frenkperestlerimizi tatmin ettiği doğrudur. Çünkü bu andlaşmalar Türkiye'nin bir Avrupalı devleti sayılmasına yarayacaktır! Sadece bu kadar!. Ve, böylesine mânâsız ve boş bir hevesin gerçekleştirilmesinin sarhoşluğu içinde bulunulmaktadır.

Türkiye «Birleşik Avrupa Devleti» içinde yer aldığı takdirde bugüne kadar Garplılaşma hamleleriyle kemirilen millî ve an'anevî varlığının bakıyyesini de tüketmeye mahkûm olacaktır. Bundan kurtuluşun çâresi ise içine düştüğü bu çıkmazdan yol yakınken dönmektir.

Sebil

TARİH

KUVA-YI MİLLİYENİN KADIN KAHRAMANLARI

— VII —

Aynur Mısıroğlu

KASTAMONU KADINLAR MİTİNGİ

Türk kadını, daha sonra başlayan silâhlı çatışmayı da bigâne kalmamış, bu sahada da takdire değer hizmetler ifâ etmiştir. Gerçekten Türk kadınları yaralı askerlere bakmak, imâlât-ı harbiye fabrikalarında elbise dikmek, fişek doldurmak gibi işlerde çalışmak ve cepheye silâh cephâne taşımak şeklinde insan üstü bir gayret ve faaliyet göstermişlerdir. Bu hususta birkaç görgü şâhidinin müşâhedelerini kendi ağızlarından dikkatlerinize arzetmek isterim:

Millî Mücadele'nin câlib-i dikkat şahsiyetlerinden biri olan Dr. Rıza Nur diyor ki;

«Ben bu yolu (İnebolu Ankara arası) Millî kıyâm esnasında sekiz on defa geçtim. Nakliyat kâğnılarla bu yolda oluyordu. Yol, Ankara'dan İnebolu'ya kadar, bilhassa Çankırı - Kastamonu arasında öküz, at iskeleti ile dolu idi. Her otuz adımda. bir iskelet yatıyordu. Bu hal, bu yolun ehemmiyetini, bu yolda edilen emek ve çekilen zahmetleri, verilen kurbanları gösterir. Kimbilir ne kadar da adam ölmüştür. Onlar tabii gömülü...

Bu yollarda giderken, mühimmat naklederken kağnılara rasgelirdim. Bir kağnı iki büyük top mermisi nakledebiliyor. Yağmur var. İhtiyar bir köylü, paltosunu çıkarmış, mermilere örtmüş, kendisi sırılsıklam. Şu mübârek Türk, mermiyi canından ziyâde düşünüyor. Kastamonu'da bir şey hikâye ettiler. Cephâne gelmiş. Kağnıları toplamışlar bir kadın da sırtında birkaç aylık çocuğu ve kağnısıyla gelmiş. Herkes acımış. «Kadın, sen köyüne git!.» demişler. Kadın ağlamış ve, «bırakın, bunun babası gavurun karşısında öldü. Oraya cephâne taşıyayım. Bu da, ben de bu uğurda ölelim!...» demiş. Gözlerimden yaş geldi. Bu Türk'de bu hamiyet nedir?. Millî harekette böyle menkıbeler binlercedir. (Dr. Rıza Nur - Hayatım ve Hatıratım, C. III, İst. 1968, Sh. 588-89)

İnebolu, Millî Mücâdele'nin en faal merkezlerinden biriydi. Kastamonu, vilâyetimizin iskelesi, Ankara'ya gidenlerin karaya çıktıkları mahal olmak itibariyle, Millî Mücâdele'nin hayâtî ehemmiyeti hâiz bir çok hâdisesine sahne olmuştur. Bu bölgedeki faaliyetleri gayet geniş bir sûrette incelemiş bulunan Millî Mücâdele gâzilerinden Nureddin Peker, Kastamonulu hanımların faaliyetlerinden de uzun uzun bahsetmektedir.

Bu tarihlerde Kastamonulu hanımların, çok başarılı sosyal hizmetlerini görmekteyiz. Önce Müdâfaa-i Hukuk cemiyetlerine girerek konserler tertip etmişler, Millî Mücâdele'nin propagandasını yapmışlar ve bir grup olabilecek kadar çoğalınca da ilk defa **«Müdâfaa-i Hukuk Hanımlar Şûbesi»** ni kurarak daha müessir bir faaliyet göstererek nümûne olmuşlardır.

Kurucuları şu hanımlardır:

1. Reis: Mevlevi Şeyhi Âmil Çelebi'nin eşi,

2. Reis: Polis Müdürü Halil Bey'in eşi,

Umûmi Kâtip: Sıhhat Müdürü Ferruh Niyâzi Bey'in eşi Sâime Hanım,

Muhâsib ve Kâtip: Reji Müdürü Ömer Bey'in kızı,

Âzâ: Vâli Vekili Defterdar Ferid Bey'in eşi,

Âzâ: İzbelioğlu eşi Hâfız Hanım,

Âzâ: Maarif Müdürü Talât Bey'in eşi,

Âzâ: Müdafaa-i Hukuk Reisi Ziyâeddin Efendi'nin eşi,

Daha sonra havâli kumandanı Osman Bey'in eşi, Tahir Çelebi'nin eşi, Reji Müdürünün eşi de dâhil olmuşlar, kaabiliyet ve kültürlerine göre muhtelif işlerde vazife taksimi yapmışlardır. Cemiyet çalışması olarak en ücrâ köşelere kadar millî dâvânın ehemmiyet ve propagandasını yaptı. Konferanslar, müsâmereler, sergiler tertiplendi. Askere gidecekler heveslendirildi, cephede çarpışanlara yardım kampanyaları açtı. Millî dâvânın, Türk'ün ölüm-dirim dâvâsının gerçeklerini ifâde etmek için mitingler tertip etti. Dünya kraliçelerine, Cumhurbaşkanlarının eşlerine protesto telgrafları yazarak Türk Milleti'ne revâ görülen haksızlıkları ve kendi tutumlarının ne olacağını izah etmişlerdi. Şehid âilelerini, asker çocuklarını korumuşlar, sünnet düğünleri yaparak halkın dini ve millî geleneklerini canlandırmışlardır. Çalışkan ve atılgan Kastamonu kadınları, savaşa katılan, silâh ve cephane taşıyan köylü kadınlar kadar muhteremdir.

Kadınlar Mitingi:

Kastamonu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti tarafından 10 Aralık 1919 Çarşamba günü hazırlanan miting; Kız Muallim Mektebi bahçesinde yapılmıştır. Köylü-şehirli binlerce hanımın iştirak ettiği bu mitingde; mütârekeden beri karşılaştığımız bir çok haksızlıklar, İzmir, Maraş, Antep, Urfa'nın işgalleri ve yapılan canavarlıkları dile getiren hatipler bütün dinleyicileri ağlatmıştır. Hazırlanan protesto telgraflarını Dünya medeniyetine duyurulmak üzere Halife'ye Sadrazam'a verilmiştir. Türk Milleti'ne revâ görülen haksız ve hunharca muâmelenin düzeltilmesi, yurdumuzun düşman işgalinden kurtulması için Antalya'daki İtalyan temsilciliği eliyle İngiltere, İtalya kraliçelerine ve Amerika Birleşik Devletleri, Fransa Cumhurbaşkanlarının eşlerine gönderilmiştir.

Bu mitingde, Cemiyet Reisi Zekiye Hanım'ın tarihi hitâbı şöyle idi:

«Kardeşler, Hemşireler;

Daha bir sene evvel kırmızı rengi ile başımızda dalgalanan Ulu Sancağımız görüyorsunuz ki; siyahlara, mâtemlere büründü. Muhârebe meydanlarında vatan ve din uğrunda, yüz binlerce evlâdımızı gömdükten sonra haktan, adâletten bahseden Avrupalıların bir seneden beri bekledik diye başımıza açmadık felâket kalmadı. Haktan en çok bahsedenler haksızlığın en büyüğünü yaptılar. Daha dün gibi refa ve saadeti, evi barkı olan İzmir'deki dindaşlarımız beyaz saçlı kadınlarımız, kundaktaki yavrularımız Yunanlıların süngüsünden geçti. Her tarafı yüksek minârelerinden günde beş vakitte ism-i Celâlulllah akseden Adana'mız, Antalya'mız, en nihâyet güzel Antep, Maraş, Urfa'mız elimizden alınmak isteniyor.

Hanımlar! Büyük felâketlerimiz önünde evlâtlarımızın, kardeşlerimizin kanıyla suladığımız yurdumuzun işgâline, kardeşlerimizin felâketine susacak mıyız? Hayır hanımefendiler. Mağlûbuz, silâhımız yok. Fakat göğsümüzde imanımız bütün Dünya'yı halkeden Allah'ımız var! İşte biz de imânımızı Allah'ımıza istinâden haksızlıklara haksızlıklarını yüzlerine vurur ve Cihan huzurunda ilân ettikleri adâleti taleb ederiz.

Hanımlar!.. Dünya'yı kanlara boğan, insanları tavuklar gibi boğazlayan erkeklere mürâcaat edecek değiliz. Bizim gibi şefkatle merhametle düşündüklerinden şüphe etmediğimiz İtilâf Devletleri'nin büyük kadınlarına mürâcaat edecek ve birer telgrafla bize yapılan haksızlıkları yazacak ve anlatacağız! Eğer onlar da hakkımızı teslim etmezlerse evlâtlarımızın kanlarına kendi kanlarımızı karıştırarak erkeklerimizle bir safta dinimiz ve istiklâlimiz için haksız, zâlimlere tarihin lânetlerini terkederek şehâmetle öleceğiz.»

Kız Muallim Mektebi'nde; Ocak 1920'de yapılan toplantıdaki hanımlar Loyd Jorc'un sözlerini inceliyerek reddettiler. Protesto kararı aldılar. Protesto telgrafını, Antalya'daki İtalyan Konsolosu yoluyla gönderdiler.

«Türk milletini kadınlı, erkekli savaşlarda can vermekte aslâ tereddüt etmiyeceğini, eğer silâh ve cephânemizin bulunmadığına ümid bağlanıyorsa, düşmanların tırnaklarıyla boğacaklarını ve gerekirse toprağın üstünde şerefsiz yaşamaktansa, toprağın altında kahramanca yatmayı bileceklerini» ifâde ederlerken Avrupalıları bile imrendirecek ağırbaşlılıkla dağılmışlardı.

Harp içinde Kastamonulu hanımların bir başka faaliyeti de vardır: «Kadınları Çalıştırma Derneği» adı altında kurulan bir cemiyet, hanımların kültürlerini arttırmak gâyesine mâtuftu.

(Devamı Var)

Tarihten Fıkralar

MEHMED AÇIKGÖZ
(Tarih Muallimi)

BİZİM ELİMİZDE İSLÂM KILICI VARDIR

Fatih Sultan Mehmed 1461 tarihinde Trabzon Rum İmparatorluğunu fethetmek gâyesiyle Ordu-yu Hümâyun başında olarak harekete geçmişti. İran'da kurulan Akkoyunlu Devleti Hükümdârı Uzun Hasan Bey, bu haberi duyunca dehşete kapıldı. Zira Akkoyunlu Hânedânı Trabzon Rum hânedânı yani Comnenoslar ile dost ve akrabalık bağları ile birbirine bağlı idiler. Uzun Hasan, İmparator IV. İoannes'in kızı Prenses Despina ile evliydi. Akkoyunlular, Trabzon'un istiklâlini devam ettirmesini istiyorlardı. Trabzon - Tebriz yolunun Osmanlıların eline geçmesini Uzun Hasan istemiyordu. Osmanlı Devletine karşı, bizzat Trabzon'u korumaya cesâret edemedi. Fatih'i bu fikrinden vaz geçirmek için annesi Sâre Hatun'u yolladı. Fâtih, Sâre Hâtun'a gereken hürmet ve saygıyı gösterdi. Hattâ kendisine «anne» diye hitap etti. Fakat fikrinden de dönmedi.

Sâre Hâtun, Fâtih'le beraber Trabzon seferinde bulundu ve şehrin fethini gördü. Osmanlı Ordusu Trabzon'a giderken yolda çok eziyet ve müşkülât çekiyordu. Fâtih Ordu - yu Hümâyun'un başında dağ, tepe, kar, orman demeden yürüyor; yoluna devam ediyordu. Yine bir defasında karlı ve sarp bir dağın yamacında atından yere inmiş, yoluna yaya devam eden Fâtih'in yanına gelen Sâre Hâtun:

«— Be hey oğul» dedi. «Bu Trabzon'a bunca çekilen zahmet nedendir?» Fâtih Sultan Mehmed şu cevabı verdi:

«— Hey ana, bu zamet din yolundadır. Zira bizim elimizde İslâm kılıcı vardır. Eğer bu meşakkati ihtiyâr etmezsek bize, gâzi denmesi yalan olur.»

Fâtih'in ordusu, karşısında Trabzon mukâvemet gösteremedi, teslim oldu.

DEVLET DÜŞÜNCESİ

1683 tarihinde yapılan II. Viyana muhasarası mağlubiyetle neticelenmişti. Sadrazam Merzifon'lu Kara Mustafa Paşa, Budin Beylerbeyi İbrahim Paşa'yı, suçlu olduğuna inanarak idam edilmesini emretti. Abdest alıp, iki rek'at namaz kıldıktan sonra idam sehpâsına yürüyen 90 yaşındaki İbrahim Paşa, orada hazır bulunan ümerâya, Kara Mustafa Paşa için şunları söylüyordu:

«Bu adam beni nâhak yere katleder, kanıma girer. Rûz-ı mahşerde kendisinden dâvacıyım. Size şunu söylemek isterim. Pâdişahımıza söyleyiniz Mustafa Paşa'nın canına kıymasın, vazifesinde ibkâ eylesin. Zirâ millet-i İslâmın küffârdan intikâmını yine bu adam alabilir. Mustafa Paşa'nın öldürülmesi ancak düşmanımızın işine yarar!»

ortadoğu'dan

SAİD ŞAMİL

Yahudi Davası ve Filistin !..

— 3 —

Avrupa'da kralların istibdadına karşı açılan savaş, kilisenin de nüfuz ve azametini birlikte alıp götürmüştü. Bu muvaffakiyetler her tarafta derin akisler yapıyor ve gizlilik iddiasında bulunan Masonların «hürriyet, adâlet musâvaat ve uhuvvet» yaygarasının peşinde bir çok samimi insanları sürükleyip götürüyordu.

Beklenmedik bu feveran yahudileri de şaşırttı ve harekete geçirdi. Bunun üzerine, büyük bankerlerin tasvibiyle, faâl yahudi ricali toplandı. Otuziki mertebe yüksekten idâre edilmesine rağmen, Yahudi mukadderatını masonluğun seyrine terk edilmesinin mahzurları görüşüldü. Ayrıca Yahudi kütlelerini idare ve tevcih ameliyesinin, «Mesih-i Muntazar»a bağlayan hahamların yed-i inhisarında bırakılmasının kâfi gelmiyeceği kanaatına varıldı. Neticede Adem Vayshopt tarafından kaleme alınan ve Yahudiliğin cihan hâkimiyetini tahakkuk ettirmek için tatbik edilmesi gerekli iblisâne metodları hâvi üçüncü bir Talmut tasvibe arzolundu.

Buna göre, onüç âzâdan, tam mânada gizli, bir merkez kurulacak, kurulan bu merkez Yahudi masasından müteşekkil otuzüç kişilik bir şûraya ancak hesap verecekti. Yahudi hükemâsı protokollerine mesned olan bu Talmut'a göre bu merkez, bu tarafa dal budak salacak bu sûretle faaliyetine bundan sonra âlemşümul bir veche verecektir.

Bu programa göre:

A — Masonluğun münevver unsurları istismar etmesi gibi, yine milli varlığın cefakâr bir unsur olan işçi sınıfını da, sosyal adâlet yaygaralarıyle yıkıcı bir hâle sokmak, onu milli plâtformdan milliyetsizlik uçurumuna yuvarlamak.

B — Dünya çapında ve bilhassa inkişaf etmiş ülkelerde yaşayan Yahudileri desteklemek sûretiyle mühim ticari ve sınâî müesseselerde yatırımlar yaparak iktisâdiyâta hâkim olmak ve bu sûretle ülke verimini Yahudilik çıkarına istismar etmek.

C — Her yerde umûmi efkâra müessir olabilmek için ne pahasına olursa olsun, basın ve yayına nüfuz etmeyi Yahudilik en hayâti bir icâb sayar. Bundan dolayı her yerde en mühim yayın müesseseleri ya Yahudilerin elinde veya yahudiliğin tevzi edeceği menfaatların tesiri altındadır. Bu yüzden Yahudiler tarafından çevrilen siyasi oyunlar ve yapılan fâhiş istismarlara rağmen, yahudilik aleyhinde hiç bir yazıya tesâdüf edilemez. Üstelik bugün için bütün kitap sergileri fuhşiyatla dolmuştur. Maâlesef bu yazıların çoğu tanınmış yazarların kaleminden çıkmaktadır. Bu hamle, her tarafta, aynı zamanda ve aynı tertibte tatbik edildiğine göre bir tesâdüf eseri olamaz. Demek bütün bunlar milli yapıları öz bünyelerinde çökertmek için Yahudi merkezi tarafından alınan kararların tatbikat safhalarıdır.

D — Yine bu merkezin üzerinde ihtirasla durduğu mevzulardan biri, ihtilâl ve inkılâbtır. İngiltere, Fransa ve Amerika'da tecrübesi yapılan bu hercümerçten Ben-i İsrâil çok kârlı çıkmıştı. Onun için bunu Dünya'ya yaymak ve idâme ettirmek hevesinde idi. Belki onlar için, kendi tabirleriyle, tahakkûmlarına medar bir cihan devleti kurma fırsatı doğardı.

Bu hayâl tahakkuk etmeyince, bu sefer mevzuu bir daha ele aldılar ve buna Yahudi kafasıyle bir hâl çâresi aradılar. Komünist beyannâmesi ve Karl Marks'ın bilmem komünizmin ilmî teorileri bunu takip etti.

Bir müddet sonra Yahudi merkezi âzâsı olduğu tahmin edilen Hertzelman Viyana'lı bir Yahudi yazar «Yahudi Devleti» adlı küçük bir eser neşretti. Bu eser, Yahudi cemaatı arasında büyük alâka gördü.

Hertzel bu kitabda, Yahudilerin Filistin'e nasıl gideceklerini burada nasıl millî bir varlık teşekkül edeceğini ve bu teşekkülden nasıl bir devlet vücud bulacağını kendine göre zarif bir uslûbla yazmıştı.

Devir, Sultan Abdülhamid Han devridir. Bir taraftan kapitülâsyonlar, diğer taraftan müterâkkim borçlar yüzünden devlet mâlî müşkülât içindeydi. Fırsat kollayan Hertzel, Viyana elçiliği kanaliyle mülâkat talebinde bulundu. Anlaşılan şahsiyet hakkında tahkikat yapılmış, nihâyet gelmesine izin verilmiştir.

Hertzel'in neşredilen hâtırâtına bakılırsa, cuma günü selâmlık merâsimini müteakip Yıldız Kasrında huzura kabul edildi.

Hertzel'in tek derdi, mali avantajlar karşılığı Yahudiler için Filistin'e girme ve yerleşme imkânı koparmaktı. Pâdişahı bıktırmaması üstelik ikinci rütbeden bir nişanla taltif edilmesi, bu şahsın konuşmasını bilen yüksek seviyeli bir diplomat olduğunu gösterir.

O sıralarda hükûmet Fransa'yla küçük bir istikraz mevzuu üzerinde duruyordu. Şahsen Pâdişahı en fazla dilgir eden müessese de «Düyûn-i Umûmiye» idi. Hertzel şeytanı da bu iki mevzu üzerinde durmuş ve Yahudi cemaatının, hem istikrâzı karşılamayı hem de borçları ödemek sûretiyle Osmanlı İmparatorluğu'nu kontrol derdinden kurtarmayı teklif ediyordu.

Bizzat Hertzel'in yazdığına göre. Hakân, Yahudilerin gelmesine karşı değildi. Ancak Filistin'de iskân edilmelerine muhâlifti. Bu hususta kendilerini iknaa çalışıyordum. Bir aralık bana mânâlı mânlı baktılar ve şu suâli tevcih buyurdular:

«— Filistin üzerinde neden bu kadar israr ediyorsunuz?» İşte o zaman hayatımda ilk defa Yahudi Devleti nam eseri yazdığıma pişman oldum. Pâdişah'a ne arz edeyim, içimi dışımı biliyordu.

(Devamı var)

TÜRKÇESİ

Ahmed SELÂMÎ

Dîn (Şerîat) ve Lâik Devlet

— II —

İmân, kalbî tasdîki şart koşar... İslâm (şerîat), işte, kendi kânunlarına bu kalbî tasdîki vereni, *«mü'min»* adıyla kendi çerçevesinde kabûl eder... Çerçevenin dışındakine *«kâfir»* der... Kâfir, İslâm (Şerîat) kânunlarına kalbi tasdik içinde olmayandır. Kalbî tasdîk, iyi anlaşılmalı, çok iyi bilinmelidir. Kalbî tasdîk demek, benimsemek demekdir, taraftâr olmak; ama şiddetle taraftâr olmak demekdir. İnanılanların, en doğru, en iyi, en güzel olduklarına, şek ve şübhe içinde olmadan inanmak demekdir... Mefhûm-u muhâlifinden akıl yürütürsek, İslâm'ın (şeriatın) dışında (kalbî îmân) ile bağlanılacak hiçbir kânun ve nizâm yok demekdir...

★

İşte mü'min, müslüman budur. Kalbî îmân, mevcûdiyetin, bir tek hedef, bir tek istikâmete dönmesi işi... Müslüman için ikinci istikâmet yok, muhâl... Çünki bunu isteyen de, gene (serîat), gene o.. Aksi halde, akıl ve mantık da kat'iyyen hükmeder ki, (Şerîatın), mutlak hak olma iddiası kalmaz... Onun için mevcûdiyet, insan ve cin denilen mahlûkda bir tek hedef ve istikâmet alacak... Yoksa şer'î ta'birin *«şirk»* kelimesiyle ortaya koyduğu ma'nâ zâhir olur. Şirk, müsbet kutbun karşısına menfî kutbu çıkarma işi... Aklî kazıyyeye göre de, müsbet (pozitif) kıymeti menfî (negatif) kıymetle cem eylemek, yok oluşu ortaya kovuyor. ifnâ hâlini...

İşte şirk de bu... Şehâdet kelimesi, İslâmı (şerîatı) mutlak hakîkat bilmenin tasdîki... O, müsbetin karşısında menfiye (negatife) varlık tanımama hâli... Böylece ifnâ ortadan kalkıyor, şirk yok oluyor...

Demek ki, şehâdet kelimesinin ma'nâsı yanında onun mücerret lâfızdan ibâret olan varlığı, son derece küçük bir hacme sâhib... İslâm (şerîat), hem ma'nâya, hem lâfza tâlib.. İkisini de istiyor. Ama isteyişindeki kıymet nisbeti, bu hacimlere göre...

★

Şu halde İslâmın (Şerîatın) bünyesi bu. Bu bünyedeki husûsiyet, başka hiçbir bünyede yok. Mü'min olan da olmıyan da, bu husûsiyeti iyi bilecek. Bilinmezse, İslâm (şerîat) ile layık devlet iç içe geçer, fabrikanın zıd dönen çarkları gibi biribirlerinin dişlerini kemirir durur... Müslümanlarla kâfirlerin her ikisini için de rahat yüzü görmeler, bu sırrı kavrayablmekde... Layık devletde vatandaş, kânunlara *«îmân»* etmekle mükellef değil.. Ancak onlara muhâlif fiil ortaya koyamaz. Koyarsa, suç işlemiş olur; günâha girmiş olmaz... Günâh, İslâm (şeriat) icinde bir kıymet hükmüdür...

Demek ki İslâm'ın kânunlarına inanmamak, İslâm'a (şeriata) göre en büyük suçdur. Bu suçluyu İslâm (şerîat), kendisinin dışında kabûl eder... Suçlu, böylece müslümanlıkdan çıkar; artık müslüman değildir... İslâm (şerîat), onu müslüman tanımaz. İslâ m(şerîat), ama *«kâfir»* der. İslâm'ın kendisine îmân etmeyene yani kalben bağlanıp mahabbet göstermeyene verdiği isim. bu *«kâfir)* ta'biridir... *«Gâvur»* da aynı ma'nâya gelir... Lâtesbih komünizmi kabûl etmiyene komünizm nasıl *«faşist»* diyor; «devrimci, devrimlerini» kabûl etmeyene nasıl dün *«mürteci»* bugün *«gerici»* diyorsa... Her nizâm, kendi ta'birleriyle yaşayacakdır...

«İslâm'da îmân şartdır» dedik... Halbuki layık devlet kânunlarına îmân şart değil; inanmamak suçu diye bir suç da olamıyor... Ancak, ilgâ edilecekleri âna kadar, yasak dediğini yapmak suç, o kadar...

İslâmiyetle (Şeriatla) layık devlet arasına ayırıcı çizgivi çekmek. layık devleti dîne âid sâhadan söküp çekmek. uzaklaştırmak. boynumuzun borcu.. Vahye müstenid sâhada materyalist felsefenin at mahmuzlamasına layıklık dedirtmeyeceğini. fırıldakçıları ense köklerinden kavrayarak duyuracağız... İslâmiyetin (Şeriatın) göğsü üzerinden, layık devletleri kalemimizin ucuyla ayıracağız. Layık devletler, İslâmı (şeriatı). kendi sâhasına ayak atdırmamak için and içiyor, bas bas bağırıp ortalığı birbirine katıyor... Biz de layık devletleri İslâm'ın (şeriatın) sâhasına ayak atdırmamak borcundayız...

Nasıl?. Neye hafakanlar basdı? Din ve devlet ayrılığının meczupları kimlerdi?. Hadi öyle ise. çatır çatır ayıracağız. Fikir nâmusu olan buyursun! Biz hazırız!.

SENÂ'dan

KUR'AN

Bütün masnuatla, Zât-ı mutlakı,
Telâkkide ölçülerin elyakı,
Tecridken,
Acaba,
Nasıl olup da,
Havasda yer eden binbir intiba,
İle idlâl edip bizi mâsivâ,
Selim düşünceyle
Hayal ve hisse,
Tâyin eyleyerek sathî bir mecrâ,
Sevkeder insanı kaba teşhise,
Teşhis ki, maddeye hapsedip zihni,
En sonunda bâtıl, mânasız, tehi,
Bir puta mutlaka olur müntehi!..

Beşerin fıtrî aczini tecride,
Gösteren bir misal olmak üzere,
Sırf bir «mecmua-yı kelâm-ı ilâhi»
Zannını tevlide
Müsâid bir tavsifle,
«Mushaf» denilmiş Kur'ana!..
Tecridken İslâm'da en hassas dâva!..»

Halbuki,
Kelâm nedir ki:
İlâhî bir menşeden gelse bile,
Ona hasredilebilsin Kur'an!..
Ki, yaş ve kuru ne varsa âlemde,
Hepsini muhtevî bulunan
Ve bütün hakâikın kâmil manzûmesi,
Meşheri olan,
Kur'an!..

Belki,
Kelâma ârâz gibi,
Merbut kılınan,
Mutlak irâde,
Ki, mer'î her yerde
Ve her an
Bütün kemâliyle!..
İşte,
O, asıl Kur'an!...
Avâlim O'nun fiilîsi,
Fakat gölge!..
Kur'ansa,
Nazarisi,
Ama zübde!..»

O'nunla tev'em olan
İnsan,
şu gerçeği görüp de,
Hakkalyakıyn ile,
Bakarsa,
Mecâli ne kadarsa,
O kadar sır verir rûhuna elfâzın çoğu,
Soyunup kelâmın sathî kabuğu,
Yıkılır, kartondan şatolar,
Surlar,
Gibi evham ile kurulu zanlar!..
Fâş olur gönlüne, bâkir manâlar,
Yüklenen binbir çeşit teşbihle,
Temsil ve istîâre,
Rabbin,
Fındık kabuklarında seyre,
Çıkardığı sefine
Hâlinde!..
Ki, okyanus olan asıl zemîne
Aşkın ilâhî yelkenleriyle
Çıkanlar,
Açılırlar!..
Ama ne kadar!?.

Gerçi beşer idrâkinin müntehâsında,
Kavranabilecek gerçekler de var!..
Fakat üç buud arasında,
Habse,
Tıkılmış olan,
İdrâke
Sunulanlar,
Ancak,
Etekleri dahi,
Islatmayan sular!..
Bunlar,
Kur'ana' bir medhal bile olsalar,
Yine de,
Yanıltırlar ekser-i nâsı,
Elbet de..
Çünkü sâhilden,
Görünmez müntehâsı,
Sonsuz eb'adı istiâb eden
Gerçeklerin temevvücüyle köpüren
Ummanın!..
Şaşaalı ışığı yanmadıkça,
İmânın!..
Ki, Onun da,
Menşei mantık ve akılsa,
Aydınlığı varmaz ufka!..
Amma,
Aşk olsa yeşerten o imanı
Nûra gark eder de ummânı,
Yırtılır gerçeği örten perdeler,
Silinir vehme hitab eden gölgeler!..

Peki öyleyse neden?!..
Aklın mâruf aczi düşünülmeden,
Ezel ve ebede doğru seyreden
Eşyânın müstağrak olduğu esrar,
Sevkedip insanı bir tecessüse,
«Niçin?!» ve «nasıl?!» larla idrâki yorar!..
Saf aklı,
Bunaltan bu suallerse,
Bulaşmış bir ağ gibi kuşatıp sarar!.
Yine bunlar,
Ne farz ve ne de vâcib hiç değilse,
Halbuki bir de,
Zaman ve mekândan münezzeh olan,
Allah,
Herkese
Zâtının tasdikini eylemiş fermân!..
Ki hâriç değil bu emirden,
Hiç kimse!...
Zaman ve mekânla mukayyedken düşünce,
Vüs'atinden fazlasın istemeyen insandan,
O Rabb-i yezdan!.
Mademki emretmiş her kula bunu,
İmkân var demektir bulmaya O'nu,
Tutarak bir şehrâh olan yolunu!...

O halde,
Âraz ve cevâhirin teselsülünde
Mecbûri bir mebde
Ve hem de
Var olmak için
Başka bir varlığa muhtaç,
Olmamak üzre,
Zarûri diye düşünüp
Teslim olduktan sonra bu lâzımeye!
Hayal his ve hadse müstağrak,
Bir halde teslim olarak
O'na,
Bırakmalı kendini,
Aşkın seyyal kanatlarına!...

Ancak o zaman
Rûhu aşka
Ve gerçeğe kanan
Mutlak bir sermediyetin eri,
Olup aşarak bütün gölgeleri,
Kaydından çıkılan,
Zaman ve mekân
Dışında telâkki olunup Kur'ân,
Varılır cırçıplak gerçeğe o an!..

İşte!...
Bir sihirli ayna içinde,
Gerçeği üst üste,
İnsan,
Ve Kur'an!...
Halâ daha,
Akla,
Olarak kurban,
«Mahluk mu değil mi?!»
Diye sorarsan,
Işıklar söner yine,
Her şey döner yerine!..
Ayna elinden düşer!..
Fakat sakın üzülme,
Hatasız olmaz beşer,
Diye,
Düşün ve yılma!..
Asla ve'se kapılma!..
Davran,
Tekrar yola çık!.
Ümit kapısı açık!..
Bu işte,
Çünkü cihad!..
Aşka gölge düşüren,
Akla, mantığa inad,
Olmak üzre bu yolda,
Hatayı savab kadar,
Tabiî say.
Aziz bil!..
Böyle bir maksad için,
Kanın olsa da
Sebil!..

Mâdem ölüme kadar
Verilmiş bir mühlet var!.
Donanıp tekrar aşkla
Sefere bastan başla!..
Silkinip fırlasana!.
Zaman dar, yapışsana!.
Tekrar yüce Kur'an-a!.
Tekrar yüce Kur'ana!...

Kadir Mısıroğlu

KISA KISA..

İSTİKLÂL MARŞı

İstiklâl Marşının güftesi Büyük Millet Meclisi'nce seçildiği için millîdir. Bestesine gelince...

Musâbakada birinciliği kazanan 'Ali Rıfat Bey'in bestesi 8 ay Millî marş olarak çalınmıştır. Bilâhare, bestesi dördüncülüğe lâyık görülmüş olan Zeki Bey, Lâtife Hanım delâletiyle Necâti Bey'e tesir ederek eserini millî marş yaptırmıştır. Zeki Bey'in bu bestesi ise, Karmen Silva adındaki sokak şarkısından aşırmadır. Bu hususta tafsilt isteyenler Mûsikî Mecmûası'nın Mart 1954 tarihli 73. ve Haziran 1958 tarihli 124. sayısına bakabilirler... tafsilât vardır.

DEVRİM

«Devrim demek bir toplumun ekonomik üretim tekniklerinden, örflerinden, âdetlerinden, geleneklerinden tutun da en yüksek değerlerine, ahlâkına, düşüncesine, zevkine kadar herşeyin değişmesi, altüst olması; yerine yeni tekniklerin, kurulların, değerlerin konulması demektir.»

NUREDDİN ŞÂZİ KOSEMİHAL

(Cumhuriyet Gazetesi 11 Ocak 1957)

PROVOKATÖR

İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları tarafından yayınlanan Türk Tiyatrosu dergisinin Ocak 1976 tarihli nüshasında, oyun yazarı Cahit Atay hayatını anlatırken şöyle diyor:

«Avukat kâtipliği, provokatörlük, köy öğretmenliği, teknik ressamlık yaptım!»

Kışkırtıcılığını, tahrikçiliğini resmi bir mecmûada ve açıkça itiraf eden sayın yazarın cür'etine pes doğrusu!...

İSLÂM YAZISINA

İNÖNÜ'NÜN İSLÂM HARFLERİNE DAİR BEYANLARI VE BUNUN AKSÜLÂMELLERİ

— 5 —

CÜNEYD EMİROĞLU

Bunlar doğru. Tâ çocukluğumuzda «İsmet Paşa eski harflerin düşmanıdır» diye söylerlerdi. Demek bu konuda Atatürk'ü bile korkutacak kadar titiz imiş. Hattâ yine hâtıralarından öğreniyoruz. Elinde eski yazı gördüğü bir subayı fena halde terslemiş. Bugün bile, (artık eski yazı tehlikesi kalmadığı halde) onu kullananlara öfkesini gizlemiyor:

«Son zamanlarda koalisyon hükûmeti olarak çalışırken bakarım yanımda oturan Alican, defterini çıkarır, eski yazı ile yazar. İçimden: Şartlar müsait olsa ben sana gösteririm derim.»

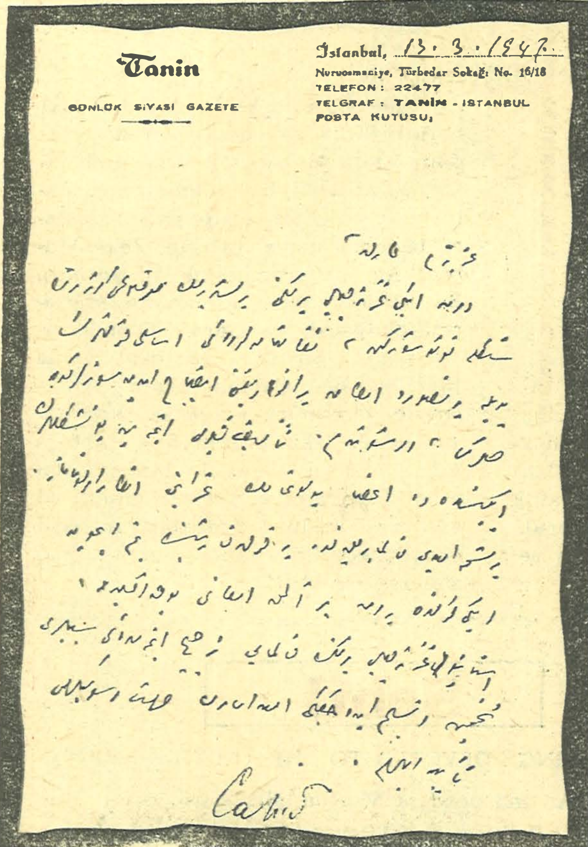
Çelişme şuradadır ki, İsmet Paşa, bazı pratik sebeplerle Harf İnkılâbı yapmanın uygun olmayacağı kanaatinde imiş. Bunu Atatürk'e de söylemiş «uygulanamayacağını» belirtmiştir. Buna rağmen Atatürk bir emrivaki ile harf değişikliği yapınca, Paşanun Atatürk'ten daha ciddî ve amansız tatbikçisi olmuştur. İnanmadığı bir konuda kraldan fazla kralcı kesilmek nedir? Paşa'nın ruhundaki itaat alışkanlığı mı, yoksa (o vakit) Başbakanlıktan uzaklaştırılma tasası mı?

Bir küçük tezat daha: Türkiye'de malûm, bir de «dil devrimi» yapıldığından söz edilir. Hattâ bu işin suçluları, başları sıkıştıkça İsmet Paşa'yı bulur, «arkanızdayım» dedirtirler. Böyle olduğu halde sayın İnönü kanat gerdiği TRT'nin ve Kurumun uydurma dilini neden kullanmıyor? Hâtıralarını bildiğimiz halk dili, hattâ koyu «Osmanlıca» sayılacak kelimeler nedir? Daha çok kendi eseri olan bu «devrim» e inanmıyor mu? Yoksa başında Atatürk olmadığı için mi böyle gevşek davranıyor? Bir de dikkatle kaçındığı o çiğ iğrenç sözcükleri, gençliğe zorla kullandırtmak isteyenleri niçin arkalıyor?

İsmet Paşa Atatürk'ün harf inkılâbı fikrine önce «mukavemet etmiş: «Enver Paşa Harb ilân edilmeden böyle birşeye teşebbüs etti. Sonra muharebenin ilânı üzerine kaldırıldı. Tekrar eski hâle döndük, yine öyle olacak» demiştir. Fakat:

Okumuşlar, alışkanlıklarından vazgeçmez, herkes iki yazı kullanır; karışıklık olur, okur yazar kimse kalmaz... gibi basit ve pratik engeller söylemiştir. Harf değiştirmenin millî kültürümüzü nasıl yere sereceğini belki 100 yıl kendimize gelemeyeceğimizi Atatürk'e anlatmamıştır. Hiçkimse anlatmamıştır ki:

Yaşayan Türk halkının bin yıl içinde meydana getirilmiş millî kültür ve sanat eserleri ile bütün bağları kopacak, yüzbinlerce eserimiz, mahzenlerde küflenip gidecektir.

Tanin
GÜNLÜK SİYASİ GAZETE

İstanbul, 13.3.1947
Nuruosmaniye, Türbedar Sokağı No. 16/18
TELEFON: 22477
TELGRAF: TANİN - İSTANBUL
POSTA KUTUSU:

[illegible]

Cahid

İslâm yazısının aleyhinden ençok yazı yazanlardan biri de Bâb-ı âlî'nin meşhur kalemsörlerinden Hüseyin Câhid'dir. Fakat kendisi, şu katıksız bir islâm düşmanı olduğu için müdafaa ettiği lâtin harflerini, bir gün bile kullanmamıştır. İşte O'nun 1947 yılında Hakkı Târık Bey'e yazdığı bir mektup.

Hepsi eski yazıyı ve müşterek kelimeleri kullanan dış Türkler ile (İran, Irak, Suriye, Rusya, Balkan, Çin boyunduruğundaki soydaşlar) bütün ilişiğimiz kopacaktır. Eserlerimizi onlara okutmak ve onlarınkini okumak imkânlarını kendi elimizle baltalıyoruz.

II

Lâtin harflerini kabul etmek «Batılı ve medeni» olmak demek değildir. Çünkü çoktan Batılılaşmış olan Museviler, Japonlar, Ruslar, Yunanlılar kendi alfabelerini kullanıyorlar. Bunu millî bağımsızlık ve birliğin sembolü sayıyorlar.

Alfabe bir kültür vasıtasıdır. Mühim olan ilim, sanat ve felsefeyi yapacak kafa inkılâbıdır. Alfabenin zoru, kolayı olmaz. Herşey öğretmeye bağlıdır. Çin'in sonradan «kültür ihtilâli» yapmaya kalkan Mao'su bile, o müthiş, kalabalık, korkunç, yukarıdan aşağı Çin yazısını değiştirmemiştir. Çünkü Çin birliğinin o alfabeye bağlı olduğunu koyu bir Çin milliyetçisi olan Mao iyi bilmektedir.

Bin yıllık kültür hazineleri meydana getirdiğimiz ve Araplardan fazla millileştirerek, estetik hale koyduğumuz yazıyı atıp, yenisini almak ancak maddi, manevî kültürümüzü, dinî varlığımızı, ahlâk ve âdetlerimizi, zevk ve sanatımızı bozmaya çalışan Haçlı ve Siyonist «kültür emperyalizminin» işine yarar.

Bunlar, rahmetli Atatürk'e anlatılmamıştır. O da bir «emrivaki» ile çözmüştür meseleyi. Öyle görünüyor ki Sayın İnönü bu sonuçları belki bilmiyordu ama, bilse de anlatmazdı. Çünkü bizim felâket diye ilân ettiğimiz meseleden pek memnun görünmektedir: Şaşılacak bir neşe içinde:

«Harf inkılâbının bizde tesiri ve büyük faydası, kültür değişmesini kolaylaştırmasıdır. İster istemeze Arap kültüründen koptuk... Bizim devrimizde Lâtin harflerine geçmek, Türk dilini ve millî kültürü kurtarmak için esaslı bir etken olmuştur» diyor.

Sayın İnönü, bu «etken» ile «Arap kültürü» nden değil, bin yıllık Türk kültür, sanat ve medeniyetinden koptuğumuzu, bin yıllık zengin irfanımıza mirasçılık vasfını kaybettiğimizi, işe Afrika kabileleri gibi yeniden başladığımızı, bugünkü sol ve kozmopolit akımların bu kültür boşluğu içinde yayıldıklarını, yurdumuzda bir turist gibi dolaştığımızı... Bu yüzden kırk yıldan beri millî bir sanat ve fikir meyvesi çıkaramadığını pekalâ bilir. «Türk dili ve kültürünün» son elli yılda kurtarıldığını değil, bilâkis mevcut olanın çıkmaza sokulduğunu Sayın İnönü kadar görecek pek az kimse vardır.

(Devamı Var)

TÜRKÇE'YE SÛİKASD

ÖLÇÜ

Kadir Mısıroğlu

— 6 —

Lisan, içtimâî bir müessese olmak itibariyle cemiyetin müşterek bir mahsûlüdür. Fertlerin buna müdâhalesi aslâ câiz değildir. Belki san'atkârların, halk içinde yaşıyan mahallî kelimeleri kullana kullana şümullendirmeleri sûretiyle cüz'î ferdî tesirler mevzubahs olabilir. Fakat bizdekiler bu gibi kelimeleri de esas mecrâından kaydırmakta ve lisanda karışıklıklara sebep olmaktadırlar. Meselâ bir *«yorum»* kelimesini alınız. Bugün «tefsir, tahsil tâbir» ve hattâ «tenkîd» mânâlarında kullanılarak tam bir karışıklığa sebep olmakta değil midir? Halbuki, yorum, yerleşmiş mânâsıyle *«tâbir etmek»* karşılığındadır. Diğerlerinin bu mânâ ile hiç bir alâkası mevcud değildir. Bunun gibi *«ödül»* kelimesi de dar bir mânâda güreşlerde kazanana verilecek mükâfatı ifâde etmekte idi. Bizim çocukluğumuzda dipdiri olan *«mükâfaat»* kelimesi atılarak yerine *«armağan»* konulmuştu. Bu kelime, artık Türkçe kabul edildiğine göre neden bu da atılarak yerine *«ödül»* konulmuştur. Sırf nesillerin bir birini anlamaması için değil mi?!. *«Beyan»* ve *«beyanat»* kaldırılarak önce *«demeç»* kelimesi uydurulmuştu. Bir müddet sonra bu da kaldırılarak *«bildiri»* denildi. Bugün bu da değiştirilerek *«bildirge»* uydurulmuştur. Şimdi, *«beyan, beyanât beyannâme»* gibi kelimelerin mahsus mânâları verine bu uydurulmuş piç, asâletsiz kelimelerin hangisini kullanabileceğini tâyin edebilen bir kabadayı mevcut mudur? Bütün bunlar lisan mes'elesinde ilmin icaplarına riâyet etmemekten ve bunu İslâm düşmanlığının hissî tezâhürlerine fedâ eylemekten doğmaktadır. Bu mevzuuda ilmin doğru ölçüsünü rahmetli Ali Fuad Başgil Hocamızın küçük fakat mânâsı büyük *«Türkçe Mes'elesi»* isimli kitabından alınan şu misal ne güzel aksettirmektedir:

«Rivâyet olunur ki, eski Roma'nın şiddetli ve dehşetiyle meşhur olan hükümdarlarından Tiberius bir gün Roma âyânına yaptığı bir hitâbede uydurma bir kelime kullanıyor. Yüksek otoritesini iyice göstermek için olacak ki: kelimeyi bir iki defa üstüne basarak tekrarlıyor. Âyandan Marcellus, hükümdârın sözünü keserek, memleket diline hürmet etmesini rica ediyor. Derhal efendisini müdafaaya atılan saray adamlarından Capito diyor ki:

«— Marcellus!... Bahis mevzuu ettiğin kelime, tutalım ki: memleket dilinden değildir. Fakat mâdemki, Roma imperiumunun şanlı sahibi Sezar'ın ağzından çıkmıştır. Artık memleketli olmuştur. Bilesin ki: Sezar her şeyin üstünde ve her şeye kaadirdir.

Bunun üzerine Marcellus, salonu kaplayan soğuk bir sükûn perdesini yırtarak sâde hikmet ve hakîkat olan şu cevabı veriyor:

«— Capito yalan söylüyor, Sezar!... Sen dilediğin insanlara Roma vatandaşlığı sıfatı verir, mevkî ve rutbe ihsan edersin, fakat memleket dilinden olmayan bir kelimeye Romalı olma hakkını veremezsin!...»

Elbette veremez. Zira, bir memleketin dili, o memleket tarihinin ve psiko-sosyolojik varlığının mahsûlü ve asırlar içinde nesillerin bir birine devredip emânet ettiği bir ocak mirâsı ve bir ecdât mülküdür. Bunda kimsenin, hükümet adamı sıfat ve otoritesi ile tasarrufa hakkı yoktur...» sh. 10-11)

Ne yapalım ki; bizim tarihimizde ilmin hakikatını, zâlim devlet adamlarına karşı böylesine haykıran bir Marcellus çıkmamıştır!...

(Devamı Var)

Sebil
herşey hak için

KİSSİNGER VE ORTADOĞU

Nice zamandan beri siyâsi ve iktisâdî bakımından tam bir Yahudi kontrolü altına girmiş bulunan Amerika'nın Orta Doğu mes'elelerine müdâhalede bir «sulh havârisi veya şampiyonu» rolünü oynayan Hâriciye Vekili Kissinger, «Başbakanlık sistemi» ile idâre olunan bu memlekette başkanı bile gölgeliyecek derecede faal rol oynamaktadır. Unutmamak gerektir ki; Kissinger her şeyden evvel bir Yahudi'dir. Yahudilik ise, hiç bir sûretle zaafa uğramayan nev-i şahsına münhasır bir kafa yapısı ve ideoloji demektir. Bu itibarla Kissinger'in icabında bütün bir «Amerikan Kongresi»ni dahi karşısına almaktan çekinmiyerek yürüttüğü siyâsetin her şeyden önce «İsrail» in menfeati istikâmetinde olduğundan şüphe edilmemelidir.

Arapları kendilerine dost görünerek aldatan ve bir numaralı Arap lideri Sedat'a bile:

«— Kissinger bizim sâdece dostumuz değil, aynı zamanda kardeşimizdir.» dedirten Kissinger Sedat'la siyonizm mahfellerinden kardeş olabilir. Fakat Arap Dünyası'na kardeşlik yapmadığı, arka arkaya gelen iki harble bunalan ve dinlenip toparlanmaya ihtiyâcı olan İsrail'e zaman ve fırsat kazandırmak gayretleri peşinde koştuğu fakat bu gayretlerini mâhirâne bir sûrette setredebildiği muhakkaktır.

Çeşitli manevralarla Sedat'ı ve Amerika'ya mecbûri yaklaşma hâlinde bulunan Mısır'ı Arap Aleminde «birincilik» ten «ikincilik» e düşüren Kissinger, Sedat'tan boşalan yeri Rusya ile kayıtsız şartsız bir berâberlik içinde bulunan Sûriye'nin dürzü asıllı lideri Esad'a ciro etmek gayretleri içindedir. Zira İsrail'in menfaati Arap Âlemi'nin Amerika ile değil, Rusya ile teşrik-i mesâi etmesindedir. Bu keyfiyet, Amerika'nın İsrail'le beraber olmasını zarûri ve mantıki kılmaktadır.

Arap Âlemi'ne oynadığı bu oyunu şimdi de Türkiye'ye karşı tekrarlamaya kalkışan Kissinger, karşısında son derecede uyanık bulunmaya mecburuz. Zira İsrâil'in Arap Âlemi ile hesaplaşması bittikten sonra nöbetin Türkiye'ye geleceği muhakkaktır. Zira İsrâil için «tabiî vatan» addedilen «Arz-ı mev'ud» un büyük bir kısmı hudutlarımız içinde bulunmaktadır. Uzun vâdeli çalışan Yahudiler Türkiye'yi Rusya ile teşrik-i mesâide bulunmaya mecbur bir duruma getirmeye çalışmaktadırlar. Son günlerde «Kıbrıs» üzerinde bir takım tâvizlere zorlanmamızın ve Türkiye'ye askerî yardım mevzuunda çıkarılan güçlüklerin temel sebebi bundan ibârettir.

Türkiye, stratejik ehemmiyetinden istifâde ederek Rusya ve Amerika arasındaki anlaşmazlıkları son derecede hesaplı bir sûrette kullanmaya ve attığı her adımı doğuracağı müstakbel neticeler itibâriyle güzelce hesap etmeye mecburdur. Bunu yapamadığı takdirde Arap Âlemi gibi, kendini Rusya'nın kucağında bulması, bir an mes'elesi olacaktır. Ancak kanaatimizce, Kissinger, Arap Âlemi'ne oynadığı oyunu Türkiye'ye karşı bir kere daha muvaffakiyetle oynıyamıyacaktır. Zira Türkiye'de «Ecevit ekibi» gibi Moskof dostluğuna teşne bir iktidar kadrosu mevcud değildir. MC Hükûmeti Ruslar'ın ard düşünceleri kadar Amerika üzerindeki Yahudi baskılarını da hakkıyle değerlendirebilecek liyâkatli kafalara mâlik bulunmaktadır. Bu bakımdan Amerika her hâl-ü kârda hem Kıbrıs'taki haklarımızı te'yide ve hem de askerî yardımla müşterek üslere müteallik taleblerimizi is'âfa mecbur kalacaktır. Elverir ki, kâfi derecede sebat gösterilebilsin.

TAKKE DÜŞTÜ KEL GÖRÜNDÜ

Geçen hafta içinde bizim televizyonunda da kısmen gösterilen memleketinden sürülen ve hâlen İsviçre'de yaşayan Rus yazarı Soljenitsyne'in «Gulak Takımadaları» adlı kitabından alınan filmin Fransa'da gösterilmesi neticesi olarak Fransız Komünist Partisi'nin ideolojisinde değişikliklere gittiği görülmektedir.

Film Fransız televizyonunda gösterildiği sırada, ekranda canlandırılan toplama ve iş kamplarındaki insanlık dışı hayat, halkta geniş aksülâmellere sebep olmuş, bunun üzerine Fransız Komünist Partisi kendi gazetesi olan «Humanité» bir açık mektup neşrederek Sovyet Komünist Partisi Kâtibi umûmisi Brejnev'den bunların doğruluk derecesini sormuştu. Sovyetler bu sual karşısında susmak yoluna gittiler. Tabiî, bu susuş, Fransız Komünist Partisi tarafından bir ikrar sayıldı. Bu parti ilk aksülâmel olarak, neşrettiği bir tebliğle Lenin tarafından ele alınarak işlenen «Proletarya Diktatörlüğü» ile bir alâkası bulunmadığını ve halk idaresine taraftar olduğunu bildirdi.

Fransız Komünist Partisi, son yıllarda Batı Avrupa komünist partilerinde görülen Moskova sultasından ayrılma temâyülünün dikkate değer bir kısmını böylece tahakkuk ettirmiş bulunmaktadır.

Dede Efendi ve Zeki Müren

Kadınlarla erkekler arasındaki harici farkı ilk defa olarak ortadan kaldıran ve milli mefâhirimizin en değerli bir rüknü olan alaturka mûsikî ile acâip palyaçolukları bağdaştırmaya çalışan Zeki Müren, Avrupa turnesine çıkıyormuş. Bu turnede Dede Efendi'nin eserlerini okuyacak ve Garb'e O'nu tanıtacakmış. Büyük bestekâr Dede Efendiyi de işlemeli kadın elbiseleriyle terennüm edecekse vay hâlimize!... Zeki Müren'in Ferahfezâ âyin-i şerifinin büyük bestekârının o millî ve dinî ruh taşan muhalled eserlerini rujlu dudaklarıyla nasıl okuyabileceğini tahmin etmek güç olmasa gerektir!.

Sebil

herşey hak için

Haftalık, tarafsız, siyasî, edebî tarihî, gazete

Yıl: 1 Sayı : 7

BEŞ LİRA

Sâhibi ve Yazışleri Müdürü:

KADİR MISIROĞLU

ABONE: Yıllık 200 TL. 6 aylık 100 TL.

İDÂREHÂNE:
Vilâyet Hanı Kat : 3
No : 204 — İstanbul
Tel : 26 38 96

Dizgi: Sebil Mat.
Baskı: Fazilet Mat.
Umûmî Tevziat :
SABRİ ÖZAKAR

Almanya Mümessilleri

A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR

33 Braunschweig Haeckel str. 13

Telefon: 0531 — 32 36 89

İngiltere Mümessili: İSMAİL ERÜNSAL

سبيل

كل شيء للحق

جريدة اسبوعية، سياسية مستقلة، تاريخية ادبية

ص.ب : ٨٠٨ استانبول - تركيه

Sebil

EVERYTHING DEVOTED TO THE TRUTH (HAQQ)

An Independent Muslim, Historical, Political and Literary Weekly

P. O. BOX 808

İstanbul/TURKEY

PHONE : 26 38 96

PRICE : 5 T.L.

Representative of Germany

A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR

33 Braunschweig Haeckel str. 13

phone: 0531 — 32 36 89

Representative of England

İSMAİL ERÜNSAL